Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (esimene koda)

17. mai 2013 *

Konkurents — Keelatud kokkulepped — Laadimisvoolikute Euroopa turg — EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 rikkumise tuvastamise otsus — Hindade kindlaksmääramine, turu jagamine ja kaubanduslikult tundliku teabe vahetamine — Rikkumise süükspanemine — Trahvid — 2006. aasta suunised trahvide arvutamise kohta — Õiguspärane ootus — Ülempiir 10% — Kergendavad asjaolud — Koostöö

Kohtuasjas T-146/09,

Parker ITR Srl, asukoht Veniano (Itaalia),

Parker-Hannifin Corp., asukoht Mayfield Heights, Ohio (Ühendriigid), esindajad: advokaadid B. Amory, F. Marchini Càmia ja F. Amato

hagejad,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: N. Khan, V. Bottka ja S. Noë ning hiljem V. Bottka, S. Noë ja R. Sauer,

kostja,

mille ese on esiteks nõue tühistada osaliselt komisjoni 28. jaanuari 2009. aasta otsus K(2009) 428 lõplik, [EÜ] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (juhtum COMP/39406 – Laadimisvoolikud), hagejaid puudutavas osas ja teise võimalusena nõue tühistada selles otsuses neile määratud trahv või seda oluliselt vähendada,

ÜLDKOHUS (esimene koda),

koosseisus: esimees J. Azizi ning kohtunikud M. Prek ja S. Frimodt Nielsen (ettekandja),

kohtusekretär: ametnik J. Weychert,

arvestades kirjalikus menetluses ja 27. aprilli 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: inglise.

otsuse

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

Nafta ja gaasi laadimisvoolikute tegevussektor

1 Laadimisvoolikuid kasutatakse töötlemata või töödeldud toornafta ja teiste naftatoodete laadimiseks avamererajatistest (nt toodrid – tankerite kinnituskohad, mis on tavaliselt ankurdatud avamerele – või ujuvladustamis- ja mahalaadimissüsteemid – ujuvmahutite süsteemid, mida kasutatakse nafta või gaasi pumpamiseks läheduses asuvalt platvormilt, selle töötlemiseks ja ladustamiseks kuni selle vahelaadimiseni tankerile) tanklaevadele ja seejärel nende toodete laevadelt lossimiseks avamere- (nt toodrid) või maismaarajatistesse.

2 Laadimisvoolikuid kasutatakse merel – st vees või selle läheduses –, samas kui tööstus- või maismaavoolikuid kasutatakse maismaal.

3 Kõik laadimisvoolikute süsteemid koosnevad vastavalt kliendi vajadustele teatud arvust standardvoolikutest, mõlemas otsas liitekohti omavatest erivoolikutest ja täiendavatest seadistest, nagu kingstonid, hammasülekandega lõppseade või ujuvseadistus. Käesolevas asjas hõlmab väljend „laadimisvoolik" neid täiendavaid seadiseid.

4 Laadimisvoolikuid kasutavad naftaettevõtjad, toodrite tootjad, sadamaterminalid, naftatööstus ja valitsused ning neid ostetakse kas uute projektide jaoks või asendamise eesmärgil.

5 Uute projektide puhul sõlmivad naftaterminalid või muud lõppkasutajad üldjuhul inseneribürooga (keda kutsutakse ka „seadmete tootja" või „OEM tootja" või „seadistaja") lepingu, mille alusel ehitatakse välja või paigaldatakse uus naftaedastussüsteem, nagu kinnitussüsteem ühes konkreetses kohas või ujuvladustamis- ja mahalaadimissüsteem. Selliste projektide puhul ostab seadistaja tootjalt laadimisvoolikute tervikpaigalduse.

6 Pärast laadimisvoolikute paigaldamist tuleb nende üksikud osad asendada ühe kuni seitsme aasta pikkuse perioodi jooksul. Laadimisvoolikuid ostavad asendamiseks (mida kutsutakse ka „varuosade tegevusvaldkond") sageli otse lõppkasutajad. Kuid teatud juhul teostavad nad allhanget ja suunavad oma ostutegevuse tütarettevõtjatesse või sõltumatutesse ettevõtjatesse. Müük asendamise eesmärgil moodustab maailma laadimisvoolikute turul suurema osa kui uute toodete müük.

7 Laadimisvoolikute nõudlus sõltub paljuski naftatööstuse arengust ja eriti nafta tootmisest tarbimiskohast kaugel asuvates piirkondades. Nõudlus on ajaga suurenenud. See on tsükliline ning teatud määral seotud naftahinna muutusega. Nõudlus kujunes suureks 1960-ndate aastate lõpus ja suurenes 1970-ndate aastate alguses, eriti Pärsia lahe, Põhjamere ja Põhja-Aafrika naftat tootvates piirkondades. 1980-ndatel aastatel suurenes Lõuna-Ameerika arenevate riiklike naftaettevõtjate nõudlus. 1990-ndate aastate lõpus kandus nõudlus üle Lääne-Aafrikasse.

8 Laadimisvoolikuid toodavad ettevõtjad, keda tuntakse autokummide ja kautšuki või mõne nende „*spin-off*" toote valmistajana. Neid toodetakse eritellimusel vastavalt kliendi vajadustele. Kuna laadimisvoolikute nõudlus on geograafiliselt väga laiaulatuslik, töötavad enamus laadimisvoolikute tootjaid arvukate agentide kaudu, kes pakuvad konkreetsetel turgudel üldist turustusteenust ning esitavad nende toodetega pakkumisi välja kuulutatud hankemenetlustes.

9 Laadimisvoolikuid turustatakse kogu maailmas ja peamised tootjad tegutsevad rahvusvaheliselt. Laadimisvoolikutele kohaldatav õiguslik regulatsioon ei ole riigiti väga erinev ja kuigi tehnilised nõuded erinevad olenevalt keskkonnast ja kasutustingimustest, ei peeta seda laadimisvoolikute ülemaailmse müügi takistuseks.

10 Lõpuks olgu mainitud, et vaidlustatud otsuses käsitletud perioodil müüsid kartelli osalised Jaapanis, Ühendkuningriigis, Itaalias ja Prantsusmaal toodetud laadimisvoolikuid lõppkasutajatele ja seadistajatele, kes asusid erinevates Euroopa Liidu/Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) riikides. Kuigi laadimisvoolikute süsteemidest enamuse sihtkoht on väljaspool Euroopat asuv piirkond, asuvad mõned maailma peamised seadistajad liidu/EMP eri riikides.

Hagejad

11 Üks kahest hagejast, Parker-Hannifin Corp. tegutseb liikumis- ja juhtimistehnoloogia süsteemide tootmisega, pakkudes täppismehaanika alaseid lahendusi väga mitmetel turgudel kaubanduse, liikurite, tööstuse ja aeronautika valdkonnas.

12 Parker-Hannifini tegevus on jaotatud kaheksasse alagruppi: kosmosetehnika, hüdraulilised süsteemid, filtrid, kliima- ja tööstusseadmed, vedelike ühendusseadmed, torutihendid, seadistamine ja automatiseerimine/kummielemendid. Vedelike ühendusseadmete alagrupp jaguneb nelja geograafilise piirkonna vahel (Põhja-Ameerika, Lõuna-Ameerika, liit ja Aasia). Liidus kuuluvad vedelike ühendusseadmete alagruppi neli osakonda ja üks tegevüksus. Selle tegevüksuse tooteid müüakse merest saadava nafta ja gaasi ülemaailmsel turul.

13 Parker-Hannifin on Parker-Hannifin International Corp-i emaettevõtja. Viimane on omakorda Parker Italy Holding LLC emaettevõtja. Parker Italy Holding LLC-le kuulub Parker Italy Holding Srl, mis on teise hageja, Parker ITR Srl-i emaettevõtja.

14 Parker-Hannifini kõigi toodete ülemaailme konsolideeritud käive 2006. aasta majandusaastal oli 7410 miljonit eurot.

15 Parker ITR toodab ja turustab tööstusvoolikuid ja hüdraulilisi voolikuid, nafta ja gaasi laadimisvoolikuid ning tehnilisi segalahendusi. Tema käive 2006. aastal oli [*konfidentsiaalne*] [1] eurot. Tema asukoht on Venianos (Itaalia).

16 Nafta ja gaasi laadimisvoolikute tegevusüksus, mis kuulub Parker ITR-ile, loodi kontserni Pirelli äriühingu Pirelli Treg SpA poolt 1966. aastal.

17 1990. aasta detsembris läks Pirelli Treg laadimisvoolikute tegevusüksuse tegevus üle ITR SpA-le, äriühingule, mis tekkis Pirelli Treg ja Itala – kontserni Pirelli veel üks tütarettevõtja – ühinemise tulemusel. 1993. aastal omandas ITR-i Saiag SpA.

18 Olles alustanud Parker-Hannifiniga läbirääkimisi muu hulgas tema laadimisvoolikute tegevuse võimaliku müügi teemal, asutas ITR 27. juunil 2001 tütarettevõtja ITR Rubber Srli.

19 Esiteks tuleb sellel teemal täpsustada, et 5. detsembril 2001 sõlmisid Parker-Hannifin Holding, ITR-i kautšukivoolikute tegevusüksuse ostmise eesmärgil kontsernis Parker asutatud uus äriühing, ja ITR lepingu, mille tingimuste kohaselt omandab Parker-Hannifin Holding 100% ITR Rubberi aktsiatest.

20 Teiseks oli viidatud lepingu preambuli punktis e märgitud, et ITR-i kautšukivoolikute tegevusüksuse võõrandamine ITR Rubberile toimub Parker-Hannifin Holdingu nõudel.

1 — Kustutatud konfidentsiaalsed andmed.

21 Kolmandaks on lepingu punktis 3.1.3 märgitud, et „[Parker-Hannifin Holdingu] kohustus sõltub […] võõrandamise teostamisest [ITR-i] poolt". Viimane „hoiab [Parker-Hannifin Holdingut] pidevalt kursis võõrandamise protseduuri käiguga ja […] lepib [temaga] kokku kõigis võõrandamise olulistes muudatustes […], mis [osutuvad] vajalikuks või mida peetakse kohaseks."

22 Neljandaks, lepingu punktis 7.1.2 on täpsustatud, et ITR Rubber, mis asutati „võõrandamiseks ja enne [selle] toimumise kuupäeva, […] ei ole tegelenud äritegevusega, esitanud raamatupidamisaruandeid ega tegelenud mingi muu tegevusega kui see, mis oli vajalik võõrandamise täielikuks läbiviimiseks ning alates võõrandamise kuupäevast tegutses ta tavapärase majandustegevusega ega tegelenud muu tegevusega".

23 19. detsembril 2001 võõrandas ITR oma kautšukivoolikute, sealhulgas laadimisvoolikute tegevusüksuse ITR Rubberile.

24 Võõrandamistehing jõustus 1. jaanuaril 2002.

25 31. jaanuaril 2002 omandas Parker-Hannifin Holding ITR Rubberi ja mõni kuu hiljem muudeti tema ärinimi Parker ITR-iks.

26 Parker-Hannifin Holdingule ja seejärel Parker Italy Holding Srl-ile kuulub 100% osalus Parker ITR-is.

Haldusmenetlus

27 Pärast seda, kui Ühendriikide justiitsministeerium ning Jaapani ja Ühendkuningriigi konkurentsiasutused olid sarnaste faktiliste asjaolude alusel uurimist alustanud, esitas [*konfidentsiaalne*], viidates leebusprogrammile, mis on kehtestatud komisjoni teatises, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (ELT 2006, C 298, lk 17; edaspidi „koostööteatis"), Euroopa Ühenduste Komisjonile 20. detsembril 2006 trahvide eest kaitse saamise taotluse, andes teada kartellist laadimisvoolikute turul.

28 Komisjon alustas seejärel EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 rikkumise uurimist ning viis 2. mail 2007 läbi rea kontrolle Parker ITR-i, muude asjassepuutuvate tootjate, [*konfidentsiaalne*] ja W. ruumides.

29 Manuli Rubber Industries, Parker ITR ja Bridgestone esitasid komisjonile trahvide määramata jätmise või nende vähendamise taotlused vastavalt 2007. aasta 4. mail, 17 juulil ja 7. detsembril.

30 28. aprillil 2008 võttis komisjon vastu vastuväiteteatise, millest ta teavitas erinevaid asjassepuutuvaid äriühinguid ajavahemikul 29. aprillist kuni 1. maini 2008.

31 Kõik äriühingud vastasid vastuväiteteatisele selleks ettenähtud tähtaja jooksul ja palusid – välja arvatud [*konfidentsiaalne*]/DOM, ContiTech AG ja Continental AG, ärakuulamist, mis korraldati 23. juulil 2008.

Vaidlustatud otsus

32 28. jaanuaril 2009 võttis komisjon vastu otsuse K(2009) 428 lõplik, [EÜ] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (juhtum COMP/39406 – Laadimisvoolikud) (edaspidi „vaidlustatud otsus"). Sisuliselt tuleneb vaidlustatud otsusest, et:

— see adresseeriti üheteistkümnele äriühingule, nende seas ka hagejatele;

— selle adressaatideks olevad äriühingud osalesid kohati erineval viisil ühes mitmest osateost koosnevas rikkumises, mille eesmärk oli hangete jaotamine, hindade kindlaksmääramine, kvootide kindlaksmääramine, müügitingimuste kindlaksmääramine, geograafiliste turgude jagamine ning hindade, müügimahtude ja enampakkumiste kohta tundliku teabe vahetamine;

— kartelli alustati hiljemalt 1. aprillil 1986 (kuigi on tõenäoline, et see alustas tegevust 1970-ndate aastate alguses) ning lõppes 2. mail 2007;

— 13. maist 1997 kuni 11. juunini 1999 oli kartelli tegevus piiratud ning selle liikmetel tekkis omavahelisi konflikte; kuid komisjoni hinnangul ei põhjustanud see rikkumise täielikku katkestamist; nimelt taastati samal viisil ja samade liikmete vahel (välja arvatud Manuli, kes taasliitus kartelliga täielikult järgmisel aastal) tegutseva kartelli organiseeritud ülesehitus 1999. aasta juunist täielikult; seetõttu tuleb asuda seisukohale, et tootjad panid toime ühe ja vältava rikkumise, mis leidis aset 1. aprillist 1986 kuni 2. maini 2007 või vähemalt ühe ja jätkuva rikkumise, kui asuda kõigest hoolimata seisukohale, et rikkumine ühel hetkel katkes; perioodi 13. maist 1997 kuni 11. juunini 1999 aga trahvi arvutamisel arvesse ei võetud, arvestades rikkumise seda perioodi puudutavate tõendite vähesust;

— hagejaid peeti vastutavaks järgmiste perioodide suhtes:

  — Parker ITR: 1. aprillist 1986 kuni 2. maini 2007;

  — Parker-Hannifin: 31. jaanuarist 2002 kuni 2. maini 2007;

— kohaldades suunistes määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT 2006. C 210, lk 2; edaspidi „suunised”) sätestatud kriteeriume, määrati iga äriühingu trahvi põhisumma kindlaks järgmiselt:

  — komisjon lähtus iga äriühingu igaaastasest ülemaailmse müügi keskmisest ajavahemikul 2004–2006, välja arvatud Yokohama Rubber, kelle puhul lähtuti perioodist 2003–2005; komisjon lähtus müügist, mille eest esitati arve EMP-s asuvatele ostjatele;

  — ta tegi kindlaks iga ettevõtja asjassepuutuva müügi, kohaldades nende ülemaailmset turuosa EMP-s teostatud müükide summa suhtes vastavalt suuniste punktile 18;

  — arvestades rikkumise raskust võttis ta aluseks osakaalu 25% sellest viimati nimetatud väärtusest (maksimaalse 30% asemel, mis on ette nähtud suunistes);

  — ta korrutas nii saadud väärtuse iga äriühingu poolt rikkumises osalemise aastatega;

  — lõpuks määras ta vastavalt suuniste punktile 25 hoiatamise eesmärgil lisasumma, milleks oli 25% asjassepuutuvast müügist;

  — edasi tuvastas komisjon Parker ITR-i ja veel ühe äriühingu puhul raskendavate asjaolude esinemise ja lükkas tagasi kergendavad asjaolud kõigi teiste kartelli liikmete suhtes;

  — lõpuks vähendas komisjon koostööteatise alusel kahe äriühingu trahvi, kuid jättis rahuldamata Parker ITR-i ja veel ühe äriühingu trahvi vähendamise taotlused.

33 Mis puudutab Parker ITR-i, siis tuvastas komisjon, et ülemaailmse turuosa [*konfidentsiaalne*]% alusel on nende müügiväärtus [*konfidentsiaalne*] eurot, et Parker ITR osales kartellis 19 aastat ja 5 päeva, mis teeb kordajaks 19, ja et Parker-Hannifin osales selles 5 aasta, 3 kuud ja 3 päeva, mis teeb kordajaks 5,5; kohaldades eelmises punktis täpsustatud erinevaid tegureid, määras komisjon Parker ITR-i trahvi põhisummaks 19 700 000 eurot ja Parker-Hannifini trahvi põhisummaks 6 400 000 eurot.

34 Arvestades Parker ITR-i ja Parker-Hannifini suhtes kohaldatud raskendavaid asjaolusid, tõsteti esimese trahvi 25 610 000 euroni, millest 8 320 000 euro tasumise eest vastutas teine äriühing esimesega solidaarselt.

Menetlus ja poolte nõuded

35 Hagejad esitasid käesolevates asjades hagiavaldused, mis saabusid Üldkohtu kantseleisse 9. aprillil 2009.

36 Kuna esimese koja ühel liikmel esines takistus käesoleva asja arutamisel osalemiseks, määras Üldkohtu president Üldkohtu kodukorra artikli 32 lõike 3 alusel koja koosseisu täiendamiseks kotta teise kohtuniku.

37 Ettekandja-kohtuniku ettekande alusel otsustas Üldkohus (esimene koda) avada suulise menetluse ja tegi kodukorra artiklis 64 sätestatud menetlust korraldavate meetmete raames pooltele ettepaneku esitada teatud dokumente ja esitas neile kirjalikud küsimused. Pooled täitsid need nõudmised määratud tähtaja jooksul.

38 12. märtsi 2012. aasta kirjaga esitasid hagejad menetlust korraldavate meetmete võtmise taotluse, paludes toimikusse võtta uusi dokumente.

39 Poolte seisukohad ja vastused Üldkohtu suulistele küsimustele kuulati ära 27. aprilli 2012. aasta istungil.

40 Hagejad loobusid sellel istungil menetlust korraldavate meetmete võtmise taotlusest.

41 Hagejad paluvad Üldkohtul:

— tühistada vaidlustatud otsus osas, milles tuvastatakse Parker ITR-i vastutus perioodi eest 1. aprillist 1986 kuni 9. juunini 2006 ja Parker-Hannifini vastutus perioodi eest 31. jaanuarist 2002 kuni 9. juunini 2006;

— vähendada oluliselt hagejatele määratud trahvi;

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

42 Komisjon palub Üldkohtul:

— jätta hagi rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejatelt.

Õiguslik käsitlus

Tühistamisnõuded

43 Hagejad esitavad oma hagi põhjenduseks üheksa väidet.

44 Esimeses väites leiavad hagejad, et omistades vääralt perioodi osas enne 1. jaanuari 2002 rikkumise eest vastutuse Parker ITR-ile, rikkus komisjon isikliku vastutuse põhimõtet, kuritarvitas menetlust, rikkus diskrimineerimise keelu põhimõtet ja põhjendamiskohustust.

45 Teine väide puudutab hagejatele rikkumise eest vääralt vastutuse omistamist seoses õigusvastaste tegudega, mille pani toime P., kes juhtis ettevõtja laadimisvoolikute üksust.

46 Kolmandas väites leiavad hagejad, et Parker-Hannifini peeti vääralt rikkumise eest Parker ITR-iga solidaarselt vastutavaks.

47 Neljanda väite kohaselt rikub Parker ITR-ile trahvi määramine perioodi eest enne 11. juunit 1999 nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003, [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205), artikli 25 lõiget 2 ja diskrimineerimise keelu põhimõtet ning on põhjendamata.

48 Viiendas väites leiavad hagejad, et trahvi on vääralt suurendatud põhjusel, et Parker ITR-il oli eestvedaja roll.

49 Kuues väide puudutab isikliku vastutuse põhimõtte ja põhjendamiskohustuse rikkumist seose sellega, et Parker-Hannifinile määratud trahvi suurendati Parker ITR-i eestvedajaks tunnistamise tõttu.

50 Seitsmendas väites leiavad hagejad, et rikutud on õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet, kuna trahvi kindlaksmääramisel kohaldati müügiväärtuste väljaarvutamisel valet meetodit.

51 Kaheksanda väite kohaselt on ülempiiri 10% käibest arvutamisel rikutud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2, isikliku vastutuse põhimõtet ja põhjendamiskohustust.

52 Lõpuks, üheksas väide puudutab õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte ja põhjendamiskohustuse rikkumist, kuna komisjon keeldus trahvi vähendamast koostöö eest.

53 Üksteise järel tuleb uurida esimest, neljandat, viiendat, kuuendat, teist, kolmandat, seitsmendat, kaheksandat ja üheksandat väidet.

Esimene väide, et Parker ITR-ile omistati rikkumise eest vääralt vastutus perioodil enne 1. jaanuari 2002

Vaidlustatud otsus

54 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 327–329 ja 366–373 tuleneb sisuliselt, et komisjoni hinnangul tuli majandusliku järjepidevuse põhimõtet kohaldades tuvastada Parker ITR-i, endise ITR Rubberi vastutus kogu rikkumise eest alates 1986. aastast, mil toimusid järjest ümberkorralduste läbiviimine kontsernis Saiag ja ITR-i kautšukivoolikute tegevusüksuse üleandmine ITR Rubberile ning hiljem selle tütarettevõtja võõrandamine Parker-Hannifinile, ning lükata tagasi tema poolt haldusmenetluses esitatud argumentatsioon seoses isikliku vastutusega.

55 Komisjon täpsustas ka, et sellel, et ta ei tuginenud kohtupraktikale ehk sama moodi ühes teises asjas, milles oli samuti tegemist kontsernisisese ümberkorraldusega, ei ole mingit tähtsust ning see ei takista teda leidmast erinevat lahendust käesolevas asjas, arvestades kõiki erinevaid asjaolusid.

Poolte argumendid

56 Hagejate esitatud esimene väide jaguneb kolmeks osaks.

57 Väite esimese osa põhjenduses märgivad hagejad sisuliselt, et Parker ITR-i ei saa pidada vastutavaks perioodi eest enne 1. jaanuari 2002, kuna nende hinnangul tuleneb kohtupraktikast, et rikkumise eest vastutab see juriidiline isik, kes ettevõtet rikkumise toimepanemise ajal juhtis, isegi kui ajaks, mil võeti vastu rikkumist tuvastav otsus, on vastutus ettevõtte käitamise eest üle läinud mõnele teisele isikule. Parker ITR sai aga rikkumise toimepanemiseks kasutatud vara omanikuks alles 31. jaanuaril 2002.

58 Hagejad leiavad, et komisjon on vääralt käsitlenud ITR-i vara ITR Rubberile võõrandamist kui teatud liiki ettevõtja-sisest ümberkorraldust, mis õigustab majandusliku järjepidevuse teooria kohaldamist ja seega erandit isikliku vastutuse põhimõttest.

59 Hagejate täpsustuste kohaselt kinnitab hiljutine kohtupraktika, et kontsernisisese vara võõrandamise korral saab majandusliku järjepidevuse teooriat kohaldada ainult siis, kui struktuursed sidemed omandava üksuse ja võõrandaja vahel on olemas veel ka ajal, mil komisjon võtab vastu rikkumise tuvastamise otsuse.

60 Hagejate sõnul ei tegelenud aga ITR Rubber alates selle asutamisest 27. juunil 2001 kuni 1. jaanuarini 2002 mingi majandustegevusega. Tegemist oli õigusliku kehaga, mis asutati ainult kautšuki tegevusüksuse võõrandamiseks Parker-Hannifinile. See eesmärk nähtub nende hinnangul selgelt ITR-i ja Parker-Hannifini vahel sõlmitud lepingu punktist 7.1.2.

61 Esimese väite teine osa puudutab menetluse kuritarvitamist.

62 Hagejad väidavad sisuliselt, et komisjon tuvastas Parker ITR-i vastutuse 1. jaanuarist 2002 varasema perioodi eest ainult selleks, et kalduda kõrvale aegumistähtaegu sisaldavast määruse nr 1/2003 artiklist 25, mille kohaldamine oleks takistanud ITR-i ja Pirelli karistamist, ning järelikult on tegemist menetluse kuritarvitamisega.

63 Esimese väite kolmas osa puudutab diskrimineerimise keelu põhimõtte ja põhjendamiskohustuse rikkumist.

64 Oma argumentide põhjendamiseks väidavad hagejad sisuliselt seda, et vastuväiteteatises kohaldas komisjon nendele majandusliku järjepidevuse teooriat sama moodi kui Dunlop Oil & Marine Ltd'le, kes on nendega väga sarnases olukorras. Kuid vaidlustatud otsuses loobus ta majandusliku järjepidevuse teooriast ainult Dunlop Oil & Marine Ltd, mitte hagejate suhtes, esitamata selle kohta vähimatki selgitust, kuigi mõlemal juhul oli ostja omandanud müüja vara, st laadimisvoolikute tegevuse.

65 Hagejad lisavad ka, et pidades neid vastutavaks perioodi eest enne 1. jaanuari 2002, kaldus komisjon esiteks kõrvale oma varasemast otsustuspraktikast ilma seda loogiliselt selgitamata, teiseks jättis vastamata argumentidele, mille hagejad olid esitanud vastuseks vastuväiteteatisele, ning kolmandaks ei põhjendanud nende ja Dunlop Oil & Marine Ltd erinevat kohtlemist.

66 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu.

67 Esiteks leiab komisjon sisuliselt, et käesolevas asjas ei tulnud kohaldada isikliku vastutuse põhimõtet, kuna tegemist oli sama kontserni sisese majandusliku järjepidevusega (vaidlustatud otsuse põhjendused 370–373). Tema hinnangul eristatakse kohtupraktikas vara võõrandamise ja õigussubjektide võõrandamise tagajärgi, nähes ette, et kui võõrandatakse ainult rikkumisega seotud vara, läheb vastutus selle varaga kaasa ainult sellisel erandjuhul, kus juriidiline isik, kellele vara kuulus, lõpetab õiguslikult eksisteerimise või võõrandab kogu oma majandustegevuse. Samas juhul, kui müüakse rikkumise eest vastutav õigussubjekt, jääb sama subjekt vastutavaks varem toime pandud rikkumiste eest (Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-279/98 P: Cascades *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-9693).

68 Komisjoni hinnangul tuleneb ka kohtupraktikast (Euroopa Kohtu 11. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-280/06: ETI jt, EKL 2007, lk I-10893), et majanduslik õigusjärglus sõltub vara võõrandamise ajal esinevatest tingimustest ja seda majanduslikku õigusjärglust ei mõjuta tütarettevõtja hilisem müük uuele ettevõtjale. Vastutuse seisukohast kohaldub selle tütarettevõtja hilisema müügi tagajärgedele ettevõtja lõpetamist puudutav kohtupraktika. Komisjon leiab, et rikkumise eest vastutava ettevõtja lõpetamise tagajärjel ei lõpe nende erinevate õigussubjektide vastutus, kes moodustasid varem ühe majandusüksuse. Vastupidi, neid õigussubjekte võib jätkuvalt pidada solidaarselt vastutavaks, isegi kui mõni neist kuulub rikkumise tuvastamise otsuse vastuvõtmise ajal uude kontserni.

69 Komisjoni arvates on käesolevas asjas majandusliku järjepidevuse kriteeriumi seisukohast asjakohane ainult vara võõrandamine ITR-ilt ITR Rubberile, ehk äriühingute vahel, keda – nagu on juba igal juhul tuvastatud – nende mõlema kontserni Saiag kuulumise ajal sidusid struktuurilised ja majanduslikud sidemed, arvestades, et ITR-i igakülgne ja täielik vastutus läks üle tema tütarettevõtjale ITR Rubber, sealhulgas viimase asutamisele eelnenud aja osas.

70 Edasi, see vastutus on juriidilise isiku ITR Rubber vastutus ning hetkel, mil sellest juriidilisest isikust sai Parker ITR pärast tema võõrandamist Parker-Hannifinile, jäi ta edasi vastutama ITR Rubberi endise emaettevõtja varem toime pandud rikkumise eest vastavalt kohtupraktikale, mille kohaselt võib õigussubjekt olla vastutav rikkumise eest, mille on toime pannud ettevõtja, kellele ta kuulus.

71 Komisjon täpsustab, et mis puudutab ITR Rubberi müüki Parker-Hannifinile, siis ei saa tekkida mitteseotud ettevõtjale vara müügi küsimust, sest võõrandamise ese ei olnud ainult vara, vaid ka olemasolev õigussubjekt, millega läks kaasa ka tema vastutus.

72 Vaidlusaluse vara müüki kontserni Saiag sees, st ITR-ilt ITR Rubberile, ja viimati nimetatud ettevõtja hiljem toimunud müüki teisele kontsernile Parker-Hannifin, tuleb seega käsitleda erinevate sündmustena, mille puhul ITR Rubberi müük ei saa varasemat majanduslikku õigusjärglust olematuks muuta.

73 Lisaks on komisjon seisukohal, et ainus kohane ajahetk, mis tuleb aluseks võtta faktiliste asjaolude hindamiseks ja selle kindlaksmääramiseks, kas tegemist on kontsernisisese või sõltumatute ettevõtjate vahelise võõrandamisega, on võõrandamise enda aeg. Rikkumise tuvastamise otsuse vastuvõtmise kuupäeva küsimus tekib ainult seoses selle kindlakstegemisega, kas rikkumise eest vastutavat äriühingut ei ole vahepeal lõpetatud.

74 Komisjon leiab ka, et majandusliku õigusjärgluse tuvastamisel ei puutu asjasse see, kui kaua kestis periood, mille jooksul pärast seda majandusliku õigusjärgluse asetleidmist jäid püsima struktuurilised seosed; müüdud tütarettevõtjat koos üksustega, mis on jäänud alles tema varasemast majandusüksusest, võib seega pidada jätkuvalt rikkumise eest solidaarselt vastutavaks perioodi osas rikkumisest kuni tütarettevõtja müügini.

75 Lisaks ei nõustu komisjon hagejate analüüsiga, mille need esitasid Üldkohtu 30. septembri 2009. aasta kohtuotsuse T-161/05: Hoechst *vs.* komisjon (EKL 2009, lk II-3555) suhtes ja leiab sisuliselt, et selle kohtuasja faktilised asjaolud ei ole sarnased käesoleva asja asjaoludega.

76 Komisjon väidab ka, et ITR Rubberi asutas ja 100% osalus temas kuulus emaettevõtjale ITR, kes oli kuni tema müümiseni Parker-Hannifinile kontserni Saiag valdusühing. Fakt, et kuue kuu jooksul (27. juunist 2001 kuni 1. jaanuarini 2002) oli ITR Rubberi majandustegevus väga piiratud, toetab tema sõnul järeldust, et see tütarettevõtja täitis majanduslikku rolli, mille määras kindlaks tema emaettevõtja ning et ta ei saanud tegutseda iseseisvalt, ilma et seda hinnangut seaks kahtluse alla see, mis võis toimuda ajavahemikul 1. jaanuarist 2002 – kuupäev, mil jõustus ITR-i vara võõrandamine ITR Rubberile – kuni 31. jaanuarini 2002 – kuupäev, mil Parker-Hannifin omandas kõik ITR Rubberi aktsiad.

77 Komisjon täpsustab, et lepingulist kohustust, mis keelas ITR-il mõjutada ITR Rubberit, tuli täita pärast vara võõrandamist alates 1. jaanuarist 2002, ja et see tähendab, et müügitehingu jõustav leping ei saanud takistada majandusüksuse olemasolu võõrandamise hetkel.

78 Lõpuks väidab komisjon, et tavaliselt toimub kontsernisisene võõrandamine mitme õigussubjekti vahel, mida kontrollib üks ainus emaettevõtja ja sel juhul peetakse vastutavaks viimast, kui tal oli oma tütarettevõtjate üle otsustav mõju. Seega lubab komisjoni hinnangul kontsernisisene majanduslik õigusjärglus tal majanduslikust õigusjärglasest tütarettevõtja suhtes menetluse algatada isegi siis, kui varasem emaettevõtja seda tütarettevõtjat enam ei kontrolli. See võimalus on komisjoni arvates konkurentsiõiguse kohaldamisel kasulik juhul, kui varasemat emaettevõtjat enam ei eksisteeri või kui tema suhtes ei saa menetlust algatada muudel põhjustel nagu asjaolu, et käesolevas asjas esinev rikkumine on ITR-i ja Saiagi suhtes aegunud.

79 Teiseks on komisjon seisukohal, et kohtupraktikas tunnustatakse tema kaalutlusruumi, mis annab talle õiguse valida, kellele ta rikkumise tuvastamise otsuse adresseerib nii majandusliku õigusjärgluse puhul kui ka üldisemalt emaettevõtjate ja nende tütarettevõtjate puhul; seetõttu oli tal õigus vaidlustatud otsus adresseerida ainult majanduslikule õigusjärglasele, st Parker ITR-ile, mitte tema seni eksisteerivale eellasele ITR ja/või Saiag.

80 Vastuses esimese väite esimesele osale vaidleb komisjon vastu hagejate etteheitele, et ta on menetlust kuritarvitanud. Ta täpsustab, et isegi kui üks põhjustest, miks vaidlustatud otsus adresseeriti ka Parker ITR-ile, oli see, et ITR-i või Saiagi karistus oleks olnud aegunud, on tema lähenemine õigustatud, kuna tema hinnangul jätkas rikkumist sama vara või lausa sama ettevõtja.

81 Esimese väite kolmanda osa suhtes märgib komisjon sisuliselt muu hulgas seda, et vastuväiteteatis põhines Dunlop Oil & Marine Ltd osas ebatäpsetel faktilistel asjaoludel. Nimelt oli tema sõnul Unipoly Ltd, rikkumise esemeks olnud vara uus omanik see, kes asutas Dunlop Oil & Marine Ltd, mitte vara müüja [*konfidentsiaalne*], mis eristab selle ettevõtja olukorda hagejate omast, mille puhul toimus tegelikult õigussubjekti, mitte ainult vara müük.

82 Mis puudutab põhjendamiskohustuse rikkumist, siis on komisjon sisuliselt seisukohal, et tegemist on selle väite toetuseks esitatud muude argumentide ümbersõnastusega.

Üldkohtu hinnang

83 Tuleb meenutada, et liidu konkurentsiõigus reguleerib ettevõtjate tegevust (Euroopa Kohtu 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-123, punkt 59).

84 Mõistet „ettevõtja” tuleb konkurentsiõiguse kontekstis mõista majandusüksusena – st isikulistest, varalistest ja mittevaralistest osadest koosneva ühtse organisatsioonina, mis püsivalt taotleb kindlaksmääratud majanduslikku eesmärki – isegi siis, kui see majandusüksus koosneb õiguslikult mitmest füüsilisest või juriidilisest isikust (vt selle kohta Euroopa Kohtu 12. juuli 1984. aasta otsus kohtuasjas 170/83: Hydrotherm, EKL 1984, lk 2999, punkt 11; Üldkohtu 11. detsembri 2003. aasta otsus kohtuasjas T-66/99: Minoan Lines *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-5515, punkt 122, ja 15. septembri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-325/01: DaimlerChrysler *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-3319, punkt 85).

85 Lisaks võib isikliku vastutuse põhimõtte kohaselt karistatava teo süüks panna ainult selle toimepanijale. Karistuste individuaalsuse põhimõttest tuleneb ka, et karistust ei tohi kanda ükski muu isik kui süüdlane. Nende põhimõtetega, mis on karistusõiguse põhitagatised, on seega vastuolus niisuguse füüsilise või juriidilise isiku vastutuse tekkimine, kes ei ole rikkumise toimepanija (vt selle kohta kohtujurist Cosmas'e ettepanek Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsusele kohtuasjas C-49/92 P:

komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, EKL 1999, I-4130, punkt 74; kohtujurist Ruiz-Jarabo Colomeri ettepanek eespool punktis 83 viidatud kohtuotsusele Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, EKL 2003, lk I-133, punktid 63 ja 64, ning kohtujurist Bot' ettepanekud 29. märtsi 2011. aasta otsustele liidetud kohtuasjades C-201/09 P ja C-216/09 P: ArcelorMittal Luxembourg *vs.* Komisjon, ja komisjon *vs.* ArcelorMittal Luxembourg jt, EKL 2011, lk I-2239, punkt 181, ning kohtuasjas C-352/09 P: ThyssenKrupp Nirosta *vs.* komisjon, EKL 2011, lk I-2359, punkt 162).

86 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kohaldatakse neid põhimõtteid liidu konkurentsiõiguses. Euroopa Kohus on nimelt asunud seisukohale, et arvestades rikkumise laadi ning selle eest mõistetavate karistuste laadi ja raskust, on vastutus konkurentsiõiguse normide rikkumise eest isiklik (eespool punktis 85 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, punkt 78, ja 10. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-97/08 P: Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-8237, punkt 77).

87 Seetõttu peab juriidiline või füüsiline isik, kes juhtis ettevõtjat rikkumise toimepanemise ajal, selle eest vastutama, isegi kui rikkumise tuvastanud otsuse vastuvõtmise hetkel ei toimu ettevõtja käitamine enam tema vastutusel (vt eespool punktis 85 viidatud kohtuotsus ThyssenKrupp Nirosta *vs.* komisjon, punkt 143 ja seal viidatud kohtupraktika).

88 Järelikult tuleneb Euroopa Kohtu kohtupraktikast, et vastutus ettevõtja või selle moodustavate üksuste rikkumise eest on füüsilisel või juriidilisel isikul, kes juhtis ettevõtjat rikkumise toimepanemise ajal, isegi kui rikkumisele kaasa aidanud vara ja töötajad on pärast rikkumise perioodi üle antud kolmandale isikule (vt selle kohta Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-297/98 P: SCA Holding *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-10101, punktid 25 ja 27).

89 Füüsilist või juriidilist isikut, kes ei ole rikkumise toimepanija, võib aga rikkumise eest karistada, kui rikkumise toime pannud füüsilist või juriidilist isikut õiguslikult või majanduslikult enam ei eksisteeri (vt selle kohta eespool punktis 68 viidatud kohtuotsus ETI jt, punkt 40, ja eespool punktis 85 viidatud kohtuotsus ThyssenKrupp Nirosta *vs.* komisjon, punkt 144), et vältida olukorda, kus ettevõtja pääseb karistusest lihtsalt seetõttu, et ümberkorralduste, võõrandamiste või muu juriidilise või organisatsioonilise muudatuse tõttu muutub tema isik (vt selle kohta eespool punktis 68 viidatud kohtuotsus ETI jt, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika). Tegemist on majandusliku järjepidevuse kriteeriumiga.

90 Seega tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et ettevõtja õigusliku vormi ja ärinime muutuse tagajärjel ei teki uut ettevõtjat, kes ei vastuta talle eelnenud ettevõtja konkurentsivastase tegevuse eest, kui need kaks ettevõtjat on majanduslikust seisukohast sama ettevõtja (Euroopa Kohtu 28. märtsi 1984. aasta otsus liidetud kohtuasjades 29/83 ja 30/83: Compagnie royale asturienne des mines ja Rheinzink *vs.* komisjon, EKL 1984, lk 1679; eespool punktis 83 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punktid 356–359, ja eespool punktis 68 viidatud kohtuotsus ETI jt, punkt 42).

91 Lisaks asjaolu, et juriidiline isik jääb õigussubjektina edasi tegutsema, ei välista liidu konkurentsiõiguse seisukohast, et toimuda võib selle juriidilise isiku majandustegevuse ühe osa üleminek teisele isikule, kes muutub vastutavaks esimese isiku toime pandud tegude eest (eespool punktis 83 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punktid 356–359, ja eespool punktis 68 viidatud kohtuotsus ETI jt, punkt 48; Üldkohtu 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-43/02: Jungbunzlauer *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-3435, punkt 132).

92 Selline karistamine on nimelt lubatav, kui neid juriidilisi isikuid kontrollis sama isik ning neid majanduslikult ja organisatsioonilistelt ühendavate tihedate seoste tõttu kohaldatakse nende suhtes sisuliselt samu ettevõtlusalaseid norme (eespool punktis 83 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punktid 356–359, ja eespool punktis 68 viidatud kohtuotsus ETI jt, punkt 49).

93 Euroopa Kohus on aga otsustanud, et majandusliku järjepidevusega on tegemist ainult juhul, kui ettevõtte käitamise eest vastutav juriidiline isik on rikkumise toimepanemise järel õiguslikult lõppenud olukorras, kus kahest olemasolevast ja tegutsevast äriühingust üks võõrandas teatud osa oma tegevusest teisele ning nende vahel puudus struktuuriline side (vt selle kohta eespool punktis 85 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, punkt 145, ja eespool punktis 83 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punkt 359).

94 Majandusliku järjepidevuse kriteerium võimaldab seega kohtupraktikaga rangelt määratletud erandolukordades tagada rikkumise toimepanija isikliku vastustuse põhimõtte tõhususe ja karistada juriidilist isikut, kes ei ole küll isik, kes rikkumise toime pani, kuid kellega viimasel on struktuuriline side.

95 Komisjonil on seega majandusliku järjepidevuse kriteeriumi kohaldades õigus karistada juriidilist isikut, kes ei ole rikkumise toimepanija, olenemata mis tahes õiguslikust skeemist, mille kaudu üritatakse sama ettevõtja raames kunstlikult takistada karistuse määramist konkurentsiõiguse rikkumise eest, mille on toime pannud selle ettevõtja moodustavad üks või mitu juriidilist isikut.

96 Mõiste „majanduslik järjepidevus” eesmärk ei ole aga pidada rikkumise eest vastutavaks muud ettevõtjat kui see, kes – võimalik, et juriidiliste isikute kaudu, kellest ta koosneb – rikkumise toime pani (vt selle kohta eespool punktis 85 viidatud kohtuotsus ThyssenKrupp Nirosta *vs.* komisjon, punkt 145), kui just nende kahe ettevõtja vahel ei ole struktuurilist sidet, mis neid majanduslikus ja organisatsioonilises plaanis ühendaks (vt selle kohta eespool punktis 83 viidatud kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punkt 359, ja eespool punktis 68 viidatud kohtuotsus ETI jt, punkt 49) või kui rikkumise toime pannud juriidilist isikut ei võõrandatud kolmandale isikule kuritahtlikel asjaoludel, st mitte turutingimustel, vaid eesmärgiga pääseda keelatud kokkuleppeid reguleerivate õigusnormidega ettenähtud karistustest (kohtujurist Kokott'i ettepanek eespool punktis 68 viidatud kohtuotsusele ETI jt, EKL 2007, lk I-10896, punktid 82 ja 83).

97 Kuid ettevõtjat, kes turutingimustel võõrandas rikkumise toime pannud juriidilise isiku kolmandale isikule, kellega tal struktuuriline side puudub, võib ka edaspidi isikliku vastutuse põhimõtte alusel karistada võõrandamisele eelnenud rikkumise perioodi eest, arvestades siiski aegumist puudutavaid norme, ning seda isegi siis, kui ta ei tegutse enam nimetatud rikkumise esemeks olevas ärivaldkonnas.

98 Teisisõnu, majandusliku järjepidevuse kriteeriumi eesmärk ei ole olukorras, kus õigusnormid, nagu aegumist puudutavad normid, takistavad ettevõtja karistamist konkurentsiõiguse rikkumise toimepanemise eest või kus ettevõtja, kes võõrandas sõltumatule kolmandale isikule rikkumise toime pannud juriidilise isiku, on lõpetatud, võimaldada tagasiulatuvalt uurida mõne teise ettevõtja vastutust ja see tuvastada tegude eest, mille pani toime esimene ettevõtja, kui just nende ettevõtjate vahel ei ole struktuurilist sidet, mis neid majanduslikus ja organisatsioonilises plaanis ühendaks (vt selle kohta kohtujurist Ruiz-Jarabo Colomeri ettepanek eespool punktis 83 viidatud kohtuotsusele Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, punkt 72) või kui rikkumise toime pannud juriidilist isikut ei võõrandatud kuritahtlikel asjaoludel (vt eespool punkt 96).

99 Sellest aspektist ei ole tähtsust asjaolul, kas tegemist on vara või juriidilise isiku võõrandamisega kolmandale isikule ning komisjoni asjakohane argument tuleb tagasi lükata.

100 Nimelt on otsustatud, et majandusliku järjepidevuse kriteerium ei sea kahtluse alla isikliku vastutuse põhimõtet olukorras, kus ettevõtja võõrandab sõltumatule kolmandale isikule osa oma keelatud kokkuleppega seotud tegevusest nii, et ta võõrandab just selleks võõrandamistehinguks asutatud tütarettevõtja, ning et endise ja uue käitaja vahel puudub struktuuriline side, mis õigustab võõrandava ettevõtja karistamist võõrandamisele eelnenud rikkumise perioodi eest ja omandavat ettevõtjat sellele järgnenud rikkumise perioodi eest (vt selle kohta eespool punktis 75 viidatud kohtuotsus Hoechst *vs.* komisjon, punktid 28 ja 61).

101 Sellest tuleneb ka, et isikliku vastutuse põhimõtet kohaldades võib võõrandatud juriidilist isikut karistada rikkumise perioodi eest, mille jooksul ta ise rikkumises osales, tema asutamise kuupäevast peale (vt selle kohta eespool punktis 75 viidatud kohtuotsus Hoechst *vs.* komisjon, punktid 28, 61, 66 ja 67), kuna just sellest ajast alates on võimalik teda selle rikkumise eest isiklikult vastutavaks pidada (vt selle kohta Euroopa Kohtu 24. septembri 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ja C-137/07 P: Erste Group Bank jt *vs.* komisjon, EKL 2009, lk I-8681, punktid 81 ja 82).

102 Tuleb lisada, et kui rikkumise toimepanemine võõrandaja poolt jäetakse tuvastamata ja võimalik ka, et teda selle eest karistamata, võib see kahjustada karistuse tõhusust, kui rikkumine hiljem uuesti toime pannakse.

103 Käesolevas asjas tuleb kõigepealt meenutada järgmisi faktilisi asjaolusid.

104 Esiteks asutas nafta ja gaasi laadimisvoolikute tegevusüksuse, mis kuulub nüüd Parker ITR-ile, 1966. aastal Pirelli Treg, kelle tegevus läks 1990. aasta detsembris üle ITR-ile, mille 1993. aastal omandas Saiag.

105 Teiseks, pärast Parker-Hannifiniga läbirääkimistesse astumist tema laadimisvoolikute tegevuse võimaliku müügi teemal asutas Saiag 27. juunil 2001 tütarettevõtja ITR Rubber, kellele ta võõrandas 19. detsembril 2001 oma kautšukivoolikute, sealhulgas laadimisvoolikute tegevusüksuse.

106 Kautšukivoolikute tegevusüksuse ITR Rubberile võõrandamise tehing jõustus 1. jaanuaril 2002 ning 31. jaanuaril 2002 omandas Parker-Hannifin tütarettevõtja ITR Rubber, mille ärinimi muudeti paari kuu pärast Parker ITR-iks.

107 Vaidlustatud otsuse põhjendusest 370 nähtub ka, et 1990. aasta detsembrist kuni 27. juunini 2001, st kuupäevani, mil Saiag asutas ITR Rubberi, osales keelatud kokkuleppes ja pani seetõttu toime selle otsusega karistatud rikkumise ITR.

108 Vaidlustatud ei ole ka seda, et ITR jätkas tegutsemist Saiagi kautšukivoolikute tegevusalal ja eelkõige laadimisvoolikute alal kuni tema vara võõrandamiseni ITR Rubberile 19. detsembril 2001, kusjuures see võõrandamistehingu jõustus 1. jaanuaril 2002.

109 Samuti puudub vaidlus selles, et rikkumise toimepanemine jätkus 2001. aasta 27. juunist kuni sama aasta 31. detsembrini.

110 Sellest tuleneb, et 2001. aasta 27. juunist kuni 31. detsembrini pani rikkumise toime ka ITR.

111 Isikliku vastutuse põhimõtte kohaselt oleks tulnud seega ajavahemikul vähemalt 1990. aasta detsembrist kuni 31. detsembrini 2001 toime pandud rikkumise eest karistada Saiagit ja ITR-i.

112 Kuid vaidlus puudub ka selles, et komisjon ITR-i ja Saiagit ei karistanud, sest tema hinnangul oli aegumistähtaegade kohaselt, mille kohta ta esitas teavet kohtumenetluses, nende osas rikkumine aegunud.

113 Komisjon täpsustas ka kohtuistungil, et selle tõttu otsustas ta ITR-i poolt 1990. aasta detsembrist kuni 2001. aasta detsembrini ja enne seda Pirelli Treg poolt 1986. aasta aprillist kuni 1990. aasta detsembrini toime pandud rikkumise eest karistuse määramiseks omistada vastutuse Parker ITR-ile, endisele ITR Rubberile kogu rikkumise aja ulatuses. Ta leiab nimelt, et niisuguses olukorras on konkurentsiõiguse normides ette nähtud karistuste tõhususe tagamiseks võimalik tugineda majandusliku järjepidevuse kriteeriumile.

114 Seega tuleb uurida, kas majandusliku järjepidevuse kriteeriumi kohaldamise tingimused olid käesolevas asjas täidetud, nagu väidab komisjon.

115 Tuleb asuda seisukohale, et esiteks oli ITR Rubber 27. juunist 2001 kuni 31. jaanuarini 2002 ITR-i 100% tütarettevõtja ja teiseks jõustus kautšukivoolikute tegevuse ITR Rubberile võõrandamise tehing alles 1. jaanuaril 2002, kusjuures komisjoni toimikus ei ole mingeid tõendeid selle kohta, et ITR Rubber tegeles enne seda kuupäeva mingil tegevusalal, eelkõige laadimisvoolikutega seotud tegevusalal. Kuna ITR võõrandaks kõik ITR Rubberi aktsiad Parker-Hannifinile 5. detsembril 2001 sõlmitud lepingu alusel, mis täideti kõikide aktsiate omandajale võõrandamisega 31. jaanuaril 2002, puudub vaidlus selles, et ITR viis kautšukivoolikute tegevusala tütarettevõtjasse ilmselgelt üle selleks, et müüa selle tütarettevõtja aktsiad kolmandast isikust ettevõtjale (vt selle kohta eespool punktis 75 viidatud kohtuotsus Hoechst *vs.* komisjon, punkt 60).

116 Neil asjaoludel vastutas rikkumise eest isik, kes juhtis asjassepuutuvat ettevõtjat rikkumise toimepanemise ajal, st ITR ja tema emaettevõtja Saiag, kuigi rikkumise tuvastanud otsuse vastuvõtmise ajal toimus laadimisvoolikute tegevusüksuse käitamine teise ettevõtja, käesolevas asjas Parker-Hannifini vastutusel. Majandusliku järjepidevuse põhimõte ei saa nimelt kahtluse alla seada isikliku vastutuse põhimõtet sellises olukorras nagu käesolevas asjas, kus keelatud kokkuleppes osalenud ettevõtja – st Saiag ja tema tütarettevõtja ITR – võõrandab osa oma tegevusest iseseisvale kolmandale isikule, kusjuures võõrandaja ja omandaja vahel – st käesolevas asjas Saiagi või ITR-i ja Parker-Hannifini vahel – puudub mis tahes struktuuriline side.

117 Samuti tuleb märkida, et komisjon tunnistab, et tal puuduvad mis tahes niisugused kaudsed tõendid, mis lubaksid arvata, et müük toimus kuritahtlikel asjaoludel, eesmärgiga vabastada Saiag ja ITR vastutusest, ning olgu lisatud, et ta ei esitanud seda teesi ka vaidlustatud otsuses.

118 Seega oleks komisjon pidanud tuvastama, et Saiag ja ITR olid rikkumise eest vastutavad kuni 1. jaanuarini 2002 ja seejärel vajadusel tuvastama, et see rikkumine tuleb aegunuks lugeda, mida võimaldab väljakujunenud kohtupraktika (vt selle kohta Üldkohtu 6. oktoobri 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-22/02 ja T-23/02: Sumitomo Chemical ja Sumika Fine Chemicals *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-4065, punktid 60 ja 61, ning 12. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-474/04: Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-4225, punkt 72).

119 Komisjon ei saanud aga neid asjaolusid arvestades pidada ITR Rubberit vastutavaks perioodi eest, mis eelnes 1. jaanuarile 2002, st enne kuupäeva, mil talle anti üle keelatud kokkuleppe esemeks olev vara.

120 See on ka lahendus, millele komisjon ise isikliku vastutuse põhimõtte alusel tugines asjas, milles tehti eespool punktis 75 viidatud kohtuotsus Hoechst *vs.* komisjon, ning millega Üldkohus nõustus.

121 Lisaks, kuna kõrvale tuleb jätta komisjoni põhjenduskäigu eeldus, et majandusliku järjepidevuse kriteeriumi tuli kohaldada ainult vara võõrandamisele ITR-ilt ITR Rubberile (ja mitte tütarettevõtja ITR Rubber võõrandamisele Parker-Hannifinile), ei saanud Saiagi ja ITR-i vastutus selle kriteeriumi alusel üle minna ITR Rubberile. Seetõttu ei saa nõustuda komisjoni argumentatsiooniga, et tütarettevõtja, mis asutatakse tema müügiks Parker-Hannifinile, vastutus läheb majandusliku järjepidevuse kriteeriumi alusel selle müügiga üle Parker-Hannifinile.

122 Samuti tuleb tagasi lükata komisjoni argumentatsioon, mille kohaselt on tal sisuliselt igal juhul kaalutlusõigus valida, kes on rikkumise eest vastutav, seda nii majandusliku järjepidevuse juhtudel kui ka üldisemalt emaettevõtjate ja tütarettevõtjate puhul, ning see lubab karistada ITR Rubberit ITR-i ja Saiagi poolt minevikus toime pandud kogu rikkumise eest.

123 Esiteks tuleneb kohtupraktikast, et teatud asjaoludel on võimalik omistada vastutus tütarettevõtja rikkumise eest emaettevõtjale, kui viimane tütarettevõtjat kontrollib (Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-309/94: KNP BT *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1007, punktid 41, 42, 45, 47 ja 48, mis jäeti muutumata Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsusega kohtuasjas C-248/98 P: KNP BT *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-9641, punkt 73).

124 Siiski tuleb asuda seisukohale, et seda kohtupraktikat ei saa antud juhul kohaldada, kuna käesolevas asjas omistab komisjon tütarettevõtjale ITR Rubber emaettevõtja Saiag vastutuse rikkumise eest, mille pani toime selle emaettevõtja üks teine tütarettevõtja, st ITR.

125 Teiseks on ka otsustatud, et komisjonil on õigus valida, kas ta karistab rikkumises osalenud tütarettevõtjat või teda sel ajavahemikul kontrollinud emaettevõtjat (eespool punktis 101 viidatud kohtuotsus Erste Group Bank jt *vs.* komisjon, punktid 81–84, ja Üldkohtu 14. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-259/02-T-264/02 ja T-271/02: Raiffeisen Zentralbank Österreich jt *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-5169, punkt 331) või solidaarselt mõlemaid (Üldkohtu 15. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03: Tokai Carbon jt *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punktid 52–82, ja 24. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas T-384/06: IBP ja International Building Products France *vs.* komisjon, EKL 2011, lk II-1177, punkt 13).

126 Sellest kohtupraktikast tuleneb aga, et kuigi on tõsi, et emaettevõtja asemel võib karistada tütarettevõtjat, saab seda teha juhul, kui tütarettevõtja ise osales rikkumises ja seega ajavahemiku ulatuses, mille jooksul ta selles osales, mis välistab muu hulgas selle, et tütarettevõtjat saaks pidada tagasiulatuvalt vastutavaks emaettevõtja rikkumise eest, mis pandi toime enne tütarettevõtja asutamist.

127 Nimelt, võimalus omistada tagasiulatuvalt vastutus rikkumise eest juriidilisele isikule, kes ei ole rikkumise toime pannud isik, on võimalik ainult majandusliku järjepidevuse kriteeriumi kohaldamise korral, mida aga käesolevas asjas teha ei saa (vt eespool punktid 114–119).

128 Kuna keelatud kokkuleppe esemeks oleva vara ITR-ilt ITR Rubberile võõrandamise tehing jõustus 1. jaanuaril 2002 ja komisjon ei esitanud ühtki tõendit ITR Rubberi osaluse kohta rikkumises enne 1. jaanuari 2002, tuleb asuda seisukohale, et ITR Rubber pani isiklikult toime rikkumise 1. jaanuarist 2002 kuni 31. jaanuarini 2002 ehk kuupäevani, mil Parker-Hannifin omandas kõik ITR Rubberi aktsiad.

129 Sellest tuleneb ka – ilma et see mõjutaks teise ja kolmanda väite analüüsi –, et Parker-Hannifini ei saa pidada solidaarselt vastutavaks perioodi eest enne 31. jaanuari 2002 ehk enne kuupäeva, mil ta omandas kõik ITR Rubberi aktsiad (millest sai Parker ITR). Seega tuleb vaidlustatud otsus muutmata jätta osas, milles tuvastatakse õigesti Parker-Hannifini solidaarvastutus alates 31. jaanuarist 2002, ning arvestada selle piiranguga.

130 Ilma et tuleks uurida esimese väite teist ja kolmandat osa tuleb seega nõustuda selle väite esimese osaga, kuna Parker ITR-i ei saa pidada vastutavaks rikkumise eest perioodil, mis eelnes 1. jaanuarile 2002.

Neljas väide, et Parker ITR-ile määrati vääralt trahv perioodi eest enne 11. juunit 1999

Vaidlustatud otsus

131 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 148–187 ja 289–307 meenutab komisjon mitut faktilist asjaolu, mis tema sõnul õigustasid kartelli kolme perioodi eristamist: esimene „igakülgne ja täielik” tegevusperiood 1986. aastast kuni 1997. aasta maini, piiratud tegevusega periood, mis kestis kartelli liikmete sõnul 1997. aasta maist kuni 1999. aasta juunini või 2000. aasta juunini ja viimaseks uus „igakülgse ja

täieliku" tegevuse periood, mis kestis kartelli liikmete sõnul 1999. aasta juunist või 2000. aasta juunist kuni 2007. aasta maini. Ta leiab sisuliselt, et kuna tõendatud on osade kartelli liikmete vahel toimunud suhtlemine, mille eesmärk oli muu hulgas kartell uuesti käivitada, tuleb asuda seisukohale, et rikkumine on vältav või vähemalt jätkuv, kuid et kartelli piiratud tegevusega aja eest ei tule trahvi määrata.

Poolte argumendid

132 Neljandas väites märgivad hagejad, et Parker ITR-ile trahvi määramisega perioodi eest enne 11. juunit 1999 rikutakse esiteks määruse nr 1/2003 artikli 25 lõiget 2, kuna rikkumist ei saa kvalifitseerida vältavaks või jätkuvaks rikkumiseks, ja teiseks mittediskrimineerimise keelu põhimõtet. Nad leiavad, et komisjon on rikkunud ka põhjendamiskohustust.

133 Komisjon vaidleb sellele argumentatsioonile vastu.

Üldkohtu hinnang

134 Neljas väide, milles palutakse Üldkohtul tuvastada, et rikkumine on perioodi osas enne 11. juunit 1999 aegunud, on loogiliselt teine võimalus võrreldes esimese väitega, mis tähendab, et seda tuleb uurida ainult juhul, kui esimene väide tagasi lükatakse.

135 Kuna kohus nõustus esimese väitega, puudub seega vajadus uurida neljandat väidet.

Viies väide, mille kohaselt trahvi suurendati vääralt asjaolu tõttu, et Parker ITR-il oli eestvedaja roll

Vaidlustatud otsus

136 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 457–463 tuleneb, et arvestades P. – kelle eestvedaja rolli tõendasid erinevad tõendid – osalust kartellis, otsustas komisjon raskendavate asjaolude esinemise tõttu suurendada trahvi põhisummat 30% ning lükata tagasi Parker ITR-i ja Parker-Hannifini argumendid seoses rikkumise eest vastutuse omistamisega P-le.

Poolte argumendid

137 Viienda väite põhjenduseks märgivad hagejad, et trahvi suurendati vääralt asjaolu tõttu, et Parker ITR-il olevat olnud perioodil 11. juunist 1999 kuni 30. septembrini 2001 eesvedaja roll.

138 Komisjon vaidleb sellele argumentatsioonile vastu.

Üldkohtu hinnang

139 Kuna kohus nõustus esimese väitega, ei saa Parker ITR-ile omistada kartelli eesvedaja rolli perioodil 11. juunist 1999 kuni 30. septembrini 2001.

140 Seetõttu tuleb nõustuda viienda väitega, kuna see puudutab trahvi suurendamist vääralt tegevuse eest, mida ei saa hagejatele süüks panna.

Kuues väide, mis puudutab isikliku vastutuse põhimõtte ja põhjendamiskohustuse rikkumist seoses Parker-Hannifinile määratud trahvi suurendamisega Parker ITR-i eestvedajaks tunnistamise tõttu

Poolte argumendid

141 Hagejate esitatud kuues väide puudutab isikliku vastutuse põhimõtte ja põhjendamiskohustuse rikkumist seoses Parker-Hannifinile määratud trahvi suurendamisega Parker ITR-i eestvedajaks tunnistamise tõttu.

142 Hagejad väidavad, et komisjon ei pidanud Parker-Hannifini vastutavaks rikkumise eest perioodil enne 31. jaanuari 2002, kuid ta võttis arvesse eestvedaja rolli, mis oli ITR-il väidetavalt 1999. aasta juunist 2001. aasta septembrini, et suurendada nii Parker ITR-i trahvi kui ka trahvi seda osa, mille tasumise eest oli Parker-Hannifin solidaarselt vastutav. Seega pidas komisjon Parker-Hannifini vastutavaks faktiliste asjaolude eest, mis leidsid aset enne, kui ta Parker ITR-i 31. jaanuaril 2002 omandas, rikkudes nii isikliku vastutuse põhimõtet.

143 Hagejad leiavad sisuliselt ka seda, et vaidlustatud otsuse põhjendus on vastuoluline ja puudulik.

144 Komisjon vaidleb sellele argumentatsioonile vastu.

Üldkohtu hinnang

145 Kuna esimese väitega nõustuti, ei saa Parker-Hannifini seoses tema tütarettevõtja Parker ITR-i eestvedaja rolliga pidada solidaarselt vastutavaks rikkumise perioodi eest 11. juunist 1999 kuni 30. septembrini 2001, sest Parker ITR selle perioodi eest ei vastuta.

146 Seetõttu tuleb kuuenda väitega nõustuda.

Teine väide, mis puudutab hagejatele vääralt vastutuse omistamist rikkumise eest, mis oli seotud „Oil & Gas" üksuse direktori P. õigusvastase tegevusega

Vaidlustatud otsus

147 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 374–381 tuleneb sisuliselt, et komisjon lükkas tagasi hagejate argumentatsiooni, mille kohaselt tuleb arvestada esiteks ITR Rubberi „Oil & Gas" üksuse direktori P. isiklikku vastutust nii enne ITR Rubberi omandamist Parker-Hannifini poolt kui ka pärast seda, kuivõrd P. tegutses oma tööandja teadmata, seades sisse laiaulatusliku mehhanismi kartellis osalemiseks isikliku ja temaga seotud äriühingutele kasu teenimise eesmärgil, ning teiseks asjaolu, et kokkuleppeid täideti ettevõtja sisepoliitikat kahjustades ja sellega vastuolus, põhjustades talle olulist kahju ja andmata talle mingit eelist.

Poolte argumendid

148 Hagejad vaidlevad sisuliselt vastu sellele, et neile pandi süüks ITR Rubberi (millest sai Parker ITR) „Oil & Gas" üksuse direktori P. käitumine, kuna esiteks varjas P. nende eest tõde, luues petuskeemi, mis võimaldas tal ja erinevatel äriühingutel, mida ta kontrollis või millega ta oli seotud, saada kartellist õigusvastast tulu, teiseks oli ta igati vastu sellele, et Parker-Hannifin sekkuks laadimisvoolikute tegevusüksuse ärijuhtimisse, millega P. tegeles ise täiesti sõltumatult, ja lõpuks kolmandaks olid hagejad esimesed isikud, keda P. tegevus kahjustas, arvestades, et viimane tegutses ainult isiklikes ja oma äriühingute huvides, rikkudes ka Parker-Hannifini eetikareegleid. Nad leiavad, et ameerika

kohtupraktika eeskujul ei tuleks ettevõtjat pidada vastutavaks oma töötaja käitumise eest, kui töötaja õigusvastaste tegude toimepanemisel oli tema tahe suunatud kasu tekitamisele muudele isikutele kui tööandja.

149 Lisaks väidavad hagejad, et nad ei sõlminud kartelli liikmetega ühtegi kokkulepet perioodil, mil P. oli ettevõtja töötaja, ning nad vaidlevad vastu sellele, nagu oleksid nad kartelli komisjoni eest nende kahtluste tekkides varjanud, arvestades, et nende hinnangul ei õigustanud need kahtlused piisavalt meetmete võtmist, et muu hulgas esitada trahvide määramata jätmise või nende vähendamise taotlus.

150 Komisjon vaidleb nendele argumentidele vastu.

Üldkohtu hinnang

151 Tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei eelda ettevõtjale EÜ asutamislepingu artikli 85 rikkumise süükspanemine selle rikkumisega seotud ettevõtja aktsionäride või peamiste juhtide tegevust või isegi nende teadlikkust rikkumisest, vaid niisuguse isiku tegevust, kellel on õigus tegutseda ettevõtja arvel (vt EÜ lepingu kohta Euroopa Kohtu 7. juuni 1983. aasta otsus liidetud kohtuasjades 100/80-103/80: Musique Diffusion française jt *vs.* komisjon, EKL 1983, lk 1825, punkt 97, ja Üldkohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-15/99: Brugg Rohrsysteme *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-1613, punkt 58).

152 Tuleb märkida, et P. töötas katkestuseta 1981. aastast kuni 2006. aastani järjest Pirelli Tregis, Saiagis (ITR) ja Parker ITR-is. Lisaks, pärast tema väidetavat omaalgatuslikku lahkumist 9. juunil 2006 sõlmis Parker ITR temaga nõustamislepingu, et tagada laadimisvoolikute tegevusüksuse töö jätkumine.

153 P. osalust kartellis ja tema liidri staatust – mida hagejad ka formaalselt ei vaidlusta – kirjeldatakse üksikasjalikult vaidlustatud otsuse põhjendustest 94, 122 (tabel 9), 144, 145, 151, 154, 155, 156, 158, 163, 172, 177, 185, 189 (tabel 10), 190, 196, 241, 302, 349, 379, 383, 384, 386, 459 ja 461.

154 Hagejad tunnistasid ka kohtuistungil, et P-l oli õigus tegutseda ettevõtja arvel, nagu märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 383. Nimelt nähtub sellest põhjendusest, et hagejad esitasid „ärakirja volitusest […], milles oli märgitud, et tema allkirjaõigus hõlmas väga mitut äritehingute valdkonda", mis tõendab, et kuigi P-l oli oma tegevuses laialdane otsustusõigus, oli tal see tänu sellele, et hagejad olid talle need volitused sõnaselgelt andnud.

155 Hagejate vastutust tuleb seega pidada tekkinuks, ilma et tuleks kindlaks teha, kas P. tegutses nende teadmata.

156 Kuna hagejad olid õiguslikult seotud P-ga, on tulemusetu ka nende argumentatsioon, mille kohaselt ei sõlminud nad ise teiste kartelli liikmetega ühtegi kokkulepet.

157 Sama kehtib argumentide kohta seoses kontserni Parker sisemiste eetikareeglite rikkumisega ja seoses asjaoluga, et P. tegutses nimetatud kontserni petmise eesmärgil. Nimelt tuleb märkida, et need väited ei ole millegagi põhjendatud ning lisaks räägib sellele vastu asjaolu, et kontsern Parker ei esitanud mingit kaebust ega võtnud mingeid meetmeid oma endise töötaja vastu.

158 Lõpuks, mis puudutab Parker-Hannifinile väidetavalt põhjustatud kahju, siis märgib komisjon õigesti, et kartellis osaledes sai ettevõtja erinevalt sellest, mida ta väidab, muu hulgas hindade kindlaksmääramisest ja turgude jaotamisest kartelli eri liikmete vahel kasu, mida ta ei oleks saanud, kui nendevahelist kokkulepet ei oleks olnud.

159 Seetõttu tuleb teine väide tagasi lükata.

Kolmas väide, mille kohaselt peeti Parker-Hannifini vääralt Parker ITR-iga rikkumise eest solidaarselt vastutavaks

Vaidlustatud otsus

160 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 382–389 tuleneb sisuliselt, et komisjoni hinnangul võis eeldada Parker-Hannifini otsustavat mõju Parker ITR-i üle, kuna emaettevõtjale kuulus tema tütarettevõtja kapitalis 100% osalus ning kuna esines ka faktilisi kaudseid tõendeid, mis tõendasid, et Parker-Hannifin teostas kontrolli Parker ITR üle ning eriti tõendas P-le antud volitus, et tal oli allkirjaõigus, mis hõlmas väga mitut äritehingute valdkonda.

161 Komisjon lükkas ka tagasi vastuväiteteatisele vastuseks esitatud hagejate argumendid.

162 Arvestades, et kohtupraktika kohaselt tuleb otsustavat mõju vaadelda tütarettevõtja tegevuse kui terviku seisukohast, lükkas komisjon seega esiteks tagasi argumendi, mille kohaselt piisab ainult selle tõendamisest, et Parker-Hannifin ei avaldanud otsustavat mõju Parker ITR-i laadimisvoolikute tegevuse suhtes, ilma et oleks tulnud arvestada olukorda selle tütarettevõtja teistel tegevusaladel.

163 Teiseks asus komisjon seisukohale, et dokumendid, millele hagejad tuginesid Parker ITR-i iseseisvuse tõendamiseks, ei tõenda, et tütarettevõtja tegutses emaettevõtjast täiesti sõltumatult, vaid näitasid ainult mõningaid võimalikke eriarvamusi ja koostööprobleeme. Kuid komisjoni sõnul ei ole vaja sekkuda tütarettevõtja igapäevase majandustegevuse juhtimisse, et avaldada otsustavat mõju tema kaubanduspoliitikale.

164 Kolmandaks lükkas komisjon tagasi hagejate argumentatsiooni, mille kohaselt varjati kartelli emaettevõtja eest, arvestades muu hulgas, et kohtupraktika kohaselt ei ole komisjon kohustatud tõendama, et ettevõtja juhatus oli rikkumisest teadlik, kui isik, kes rikkumises otseselt osales, oli volitatud tegutsema ettevõtja arvel.

165 Lõpuks on komisjon ka seisukohal, et lisaks Parker ITR-i vastutusele alates 1986. aastast toime pandud rikkumise eest tuli Parker-Hannifin ja Parker ITR tunnistada solidaarselt vastutavaks Parker ITR-i tegevuse eest ajavahemikul 31. jaanuarist 2002 kuni 2. maini 2007.

Poolte argumendid

166 Esiteks, sisuliselt leiavad hagejad kõigepealt, et Parker-Hannifin ei avaldanud vähimatki mõju – ja veelgi enam otsustavat mõju – Parker ITR „Oil & Gas” üksusele ajal, mil seda juhtis P. Selle argumendi põhjenduses väidavad nad, et P. keeldus süstemaatiliselt täitmast Parker-Hannifini juhiseid ja järgimast tema kaubanduspoliitikat, ta suutis eemale tõrjuda Parker-Hannifini katsed sekkuda laadimisvoolikute tegevusüksuse juhtimisse ning ta eiras teadlikult kontserni Parker eetikakoodeksit. Nende hinnangul tegutses seega P. juhitud „Oil & Gas” üksus turul sõltumatult. Nad leiavad, et nad on sellega otsustava mõjutamise eelduse ümber lükanud.

167 Seejärel väidavad hagejad, et kui mitte arvestada paari väidetavat kaudset tõendit, ei sisalda komisjoni toimik ühtegi tõendit, mis näitaks, et Parker-Hannifin avaldas Parker ITR-ile perioodil 31. jaanuarist 2002 kuni 9. juunini 2006 otsustavat mõju.

168 Teiseks, hagejad on sisuliselt seisukohal, et nemad on kohustatud otsustava mõjutamise eelduse ümber lükkama ainult osas, mis puudutab kartelli esemeks olevaid kaupu, st neid, millega tegeles Parker ITR-i „Oil & Gas” üksus. Seetõttu on ilmselgelt ebaproportsionaalne ja eelduse aluseks oleva loogikaga vastuolus see, et nad on kohustatud tõendama, et Parker-Hannifin ei avaldanud mingit otsustavat mõju Parker ITR-i tegevusele tervikuna. Emaettevõtja võib nimelt otsustada avaldada otsustavat mõju oma tütarettevõtjate teatud tegevusaladele ja jätta need teistel tegevusaladel täielikult iseseisvaks.

Seetõttu tuleb käesolevas asjas asuda seisukohale, et toimikus olevad tõendid tõendavad, et Parker-Hannifin ja Parker ITR ei moodustanud nafta ja gaasi laadimistorude tegevuse aspektist ühte ettevõtjat EÜ artikli 81 tähenduses.

169 Kolmandaks vaidlevad hagejad sisuliselt vastu komisjoni nendele argumentidele, mille kohaselt ei ole otsustava mõju avaldamiseks vaja sekkuda tütarettevõtja igapäevase majandustegevuse juhtimisse.

170 Neljandaks, hagejad leiavad sisuliselt, et erinevalt sellest, mida väidab komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 386, ei ole nende kohustus ümber lükata asjaolu, et Parker-Hannifin kehtestas kohustuslikud eesmärgid ja strateegia, mis mõjutasid kontserni tulemusi ja ühtsust ning üritas korrigeerida sellist käitumist, mis võis nendest eesmärkidest ja strateegiast kõrvale kalduda.

171 Lõpuks ja viiendaks vaidlevad hagejad sisuliselt vastu ulatusele ja tõlgendusele, mille andis komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 383–386 esile toodud teatavatele tõenditele, mis väidetavalt tõendasid, et Parker-Hannifin teostas kontrolli oma tütarettevõtja üle.

172 Komisjon vaidleb nendele argumentidele vastu.

Üldkohtu hinnang

173 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et tütarettevõtja rikkumise võib emaettevõtjale süüks panna muu hulgas siis, kui tütarettevõtja – olgugi et tal on eraldi õigusvõime – ei määra oma tegevust turul kindlaks iseseisvalt, vaid rakendab enamjaolt talle emaettevõtja poolt antud juhiseid ja seda eelkõige majanduslike, organisatsiooniliste ja õiguslike sidemete tõttu, mis neid kahte õigussubjekti seovad (vt eespool punktis 86 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

174 Nimelt on see nii seetõttu, et sellises olukorras kuuluvad emaettevõtja ja tema tütarettevõtja samasse majandusüksusesse ja moodustavad seega kohtupraktika tähenduses ühe ettevõtja. Seega võimaldab asjaolu, et emaettevõtja ja tema tütarettevõtja kujutavad endast ühte ettevõtjat EÜ artikli 81 tähenduses, komisjonil adresseerida trahve määrav otsus emaettevõtjale, ilma et oleks vaja tuvastada emaettevõtja isiklikku seotust rikkumisega (vt eespool punktis 86 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika).

175 Niisugusel konkreetsel juhul, kui emaettevõtjal on liidu konkurentsieeskirju rikkunud tütarettevõtja aktsia- või osakapitalis 100% osalus, võib esiteks emaettevõtja selle tütarettevõtja tegevusele otsustavat mõju avaldada ja teiseks esineb ümberlükatav eeldus, et nimetatud emaettevõtja avaldab tegelikult otsustavat mõju oma tütarettevõtja tegevusele (vt eespool punktis 86 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 60 ja seal viidatud kohtupraktika).

176 Neil asjaoludel piisab, kui komisjon tõendab, et emaettevõtja esindab tütarettevõtja kogu aktsia- või osakapitali, et järeldada, et emaettevõtja avaldab otsustavat mõju tütarettevõtja kaubanduspoliitikale. Seega võib komisjon lugeda emaettevõtja tütarettevõtjale määratud trahvi maksmise eest solidaarselt vastutavaks, välja arvatud juhul, kui emaettevõtja, kel lasub kohustus see eeldus ümber lükata, esitab piisavalt tõendeid, mis kinnitavad, et tema tütarettevõtja tegutseb turul iseseisvalt (vt eespool punktis 86 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

177 Samuti ei saa tütarettevõtja käitumine turul olla ainus asjaolu, mis võimaldab vastutuse emaettevõtjale omistada, vaid see on kõigest üks märk ühe majandusüksuse olemasolu kohta (vt eespool punktis 86 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 73).

178 Selleks et teha kindlaks, kas tütarettevõtja määrab oma tegevuse turul kindlaks iseseisvalt, tuleb võtta arvesse ka kogu asjakohast teavet majanduslike, organisatsiooniliste ja õiguslike sidemete kohta, mis seda tütarettevõtjat emaettevõtjaga seovad ja mis võivad sõltuvalt olukorrast muutuda, ja seega ei ole nende loetelu ammendav (vt eespool punktis 86 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 74).

179 Käesolevas asjas puudub vaidlus selles, et Parker-Hannifin esindas oma erinevate tütarettevõtjate kaudu 100% ITR Rubberi (millest sai Parker ITR) kapitalist. Seega eeldatakse, et emaettevõtjana avaldas ta otsustavat mõju oma tütarettevõtja tegevusele.

180 Neid asjaolusid arvestades tuleb analüüsida tõendeid, mille hagejad esitasid selle eelduse ümberlükkamiseks.

181 Selle analüüsi raames tuleb kõigepealt meenutada, et eespool punktis 86 viidatud kohtuotsusest Akzo Nobel jt *vs.* komisjon nähtub, et tuvastamist peab leidma kogu tütarettevõtja, mitte ainult kartelli esemeks oleval turul tegutseva ühe kaubandusüksuse sõltumatus, kuna tütarettevõtja sõltumatu tegutsemise tõendamise lõppeesmärk on näidata, et emaettevõtja ja tütarettevõtja ei moodusta üht majandusüksust, mis võib õigustada emaettevõtja vastutuse puudumist tütarettevõtja tegevuse eest (vt selle kohta eespool punktis 86 viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punktid 55, 56 ja 59).

182 Seetõttu tuleb hagejate argument selles küsimuses tagasi lükata.

183 Lisaks väidavad hagejad, et puudutatud isikutelt ei nõuta, et nad esitaksid otsese ja ümberlükkamatu tõendi tütarettevõtja sõltumatu tegutsemise kohta turul, vaid ainult seda, et nad esitaksid tõendeid, mis võivad seda sõltumatust tõendada.

184 Kuna eespool meenutatud Euroopa Kohtu praktika kohaselt (vt eespool punkt 176) on nõutav, et esitataks „piisavalt tõendeid, mis kinnitavad, et […] tütarettevõtja tegutseb turul iseseisvalt", ei ole nõutud, et hagejad esitaksid otsese ja ümberlükkamatu tõendi tütarettevõtja sõltumatu tegutsemise kohta turul, ent juhul, kui nad seda ei tee, tuleb neil esitada täpsete ja üksteisega kooskõlas olevate tõendite kogum, millest nähtub, et tütarettevõtja tegutses tõesti sõltumatult, kuigi emaettevõtjale kuulus 100% osalus tütarettevõtja kapitalis.

185 Põhjendades oma argumenti, et emaettevõtjal ei olnud mingit, enamgi veel otsustavat mõju oma tütarettevõtja üle, väidavad hagejad ka seda, et P. keeldus süstemaatiliselt täitmast Parker-Hannifini juhiseid ja järgimast tema kaubanduspoliitikat, ta suutis eemale tõrjuda Parker-Hannifini katsed sekkuda laadimisvoolikute tegevusüksuse juhtimisse – mida komisjon vaidlustatud otsuses (vaidlustatud otsuse põhjendus 384) möönab – ning ta eiras nii ka teadlikult kontserni Parker eetikakoodeksit, keelates oma töötajatel salajases koostöötegevuses osalemast.

186 Hagejad leiavad seega, et nad on tõendanud, et Parker-Hannifin ei sekkunud Parker ITR-i „Oil & Gas" üksuse igapäevasesse juhtimisse.

187 Kuid tuleb märkida, et hagejad väidavad samal ajal sisuliselt seda, et Parker-Hannifin ei avaldanud Parker ITR-ile otsustavat mõju, vaid et ta üritas viimase juhtimisse sekkuda, kuid ainult P. tegevuse tõttu ei suutnud ta seda teha.

188 Hagejad ei esita aga ühtegi tõendit, mis näitaks põhjuseid, mis takistasid õiguslikult Parker-Hannifini avaldamast Parker ITR-ile otsustavat mõju mitme aasta vältel, nagu nad seda väidavad.

189 Nimelt tuleb meenutada, et Parker-Hannifin on ülemaailmse kontserni valdusühing, mis 2002. aasta alguses omandas talle uues valdkonnas tegutseva tegevusüksuse, st ITR Rubberi (millest sai Parker ITR) kautšukivoolikute tegevusüksuse.

190 Hagejad leiavad, et P. hoidis kontserni Parker eemal Parker ITR-i tegevusest, nii et selle kontserni valdusühing ei olnud absoluutselt teadlik, millega ta enam kui nelja aasta jooksul tegeles ning seda kuni nimetatud isiku lahkumiseni 2006. aastal.

191 Lisaks sellele, et need argumendid on äärmiselt kaheldavad, tuleb märkida, et miski ei takistanud Parker-Hannifini teostamast õiguslikult ja majanduslikult kontrolli Parker ITR-i üle.

192 Kuna P. oli vaid üks Parker-Hannifini töötajatest, ei takistanud miski Parker-Hannifini ka P-d muule tööle suunamast või temaga töölepingut lõpetamast, kui hagejad tõesti arvasid, nagu nad nüüd väidavad, et P. takistas Parker-Hannifini kontrolli teostamist Parker ITR-i üle.

193 Lisaks peavad tõendid, mis tuleb esitada emaettevõtjal, olema piisavad tõendamaks, et tütarettevõtja oli objektiivselt sõltumatu, arvestades neid siduvaid majanduslikke, organisatsioonilisi ja õiguslikke sidemeid. Tütarettevõtja enda kavatsused sõltumatuse küsimuses ei ole asjassepuutuvad, isegi kui need on tõendatud. Vastupidise otsuse tegemise korral toetataks emaettevõtja tegevusetust ja hoolimatust rikkumises osalenud tütarettevõtjate juhtimisel.

194 Hagejad ei esita seega mingeid tõendeid, mis lükkaksid ümber kas emaettevõtja poolt tütarettevõtja otsustava mõjutamise eelduse või tõendaksid vastupidist võrreldes komisjoni poolt täiendavalt esitatud tõenditega.

195 Eeltoodut arvestades tuleb kolmas väide tagasi lükata.

Seitsmes väide, mis puudutab õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumist, kuna trahvi määramisel müügiväärtuse väljaarvutamiseks kohaldati väära meetodit

Vaidlustatud otsus

196 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 422–428 tuleneb sisuliselt, et komisjon esiteks tuvastas asjassepuutuva müügi kindlakstegemiseks rikkumise lõppemisele eelneva kolme viimase aasta müügi keskmise, et võtta arvesse iga-aastast müügi muutuvust, ja teiseks järeldas, et EMP turuks olid kõik müügitehingud, mille eest esitati arve EMP-s asuvale ostjale, täpsustades, et arvestades asjassepuutuva turu erilisi asjaolusid, oli tema hinnangul tegemist kõige usaldusväärsema kriteeriumiga selle kindlaksmääramiseks, kus asusid rikkumise tõttu kahjustatud konkurendid, ning lähtuda ei tulnud mitte kohast, kus toimus lõpptarbimine, mis võis tõesti toimuda väljaspool EMP-d.

197 Komisjon märgib ka, et seda hinnangut kinnitab asjaolu, et vastustes komisjoni esitatud teabenõuetele jagasid enamus äriühinguid kliendid või käibe ära geograafiliselt, lähtudes arve esitamise kohast, mitte kättetoimetamise või lõpptarbimise kohast.

198 Lõpuks märgib komisjon, et selline hinnang ei ole vastuolus suunistega, kuivõrd viimased ei kehtesta kriteeriume, mille alusel arvata müügitehingud EMP tehingute hulka.

Poolte argumendid

199 Hagejad on sisuliselt seisukohal, et võttes EMP-sisese müügi väljaarvutamiseks arvesse mitte ainult EMP-sse tarnitud laadimisvoolikute müüki, vaid ka selle kauba müüki äriühingutele, mis asusid EMP-s, rikkus komisjon õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet, ning komisjon tegi seda hagejate sõnul trahvisumma kunstlikuks suurendamiseks.

200 Hagejate hinnangul kajastab potentsiaalselt õigusvastase käitumise konkurentsialast mõju EMP-s ainult nende kaupade müük, mis toimetati kätte EMP-sse. Nimelt ei saa EMP-st väljapoole kätte toimetatud kaupade müük „mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust" või „lepinguosaliste vahelist kaubandust" EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 tähenduses; kaubandust EMP-s kahjustataks nimelt ainult juhul, kui kartelli esemeks olev kaup toimetatakse kätte EMP territooriumi piires, olenemata kohast, kus asub õigussubjekt, kellele kauba eest arve esitatakse.

201 Hagejad viitavad selles küsimuses ka Euroopa Komisjoni konsolideeritud pädevuseteatise, mis käsitleb nõukogu määrust (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (ELT 2008, C 95, lk 1, edaspidi „koondumisteatis"), punktile 197, mille kohaselt on „kättetoimetamine […] üldiselt kaupade müügile omane tegevus […]", mis kinnitab nende esitatud suuniste punkti 18 analüüsi.

202 Hagejad on ka seisukohal, et vaidlustatud otsuse põhjendus 55 – milles komisjon märgib, et „müük asendamise eesmärgil [st lõppkasutajatele] moodustab maailma laadimisvoolikute turul suurema osa kui uute toodete müük [st seadistajatele]" – on vastuolus vaidlustatud otsuse põhjendusega 427, mille kohaselt „seadistajad ostavad suurtes kogustes laadimisvoolikuid". [Siin ja edaspidi on vaidlustatud otsust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

203 Lisaks väidavad hagejad sisuliselt, et ainult asjaolu tõttu, et mitu ettevõtjat tõid välja oma käibe sisemise geograafilise jaotuse arve esitamise koha, mitte kättetoimetamise koha alusel – kuigi Parker-Hannifin oli juhtinud komisjoni tähelepanu asjaolule, et nende andmete arvutus ei saanud kajastada käivet EMP-s käesoleva asja seisukohast –, ei saa komisjon väita, et arve esitamise kriteerium on laialt levinud ja seda kasutavad ettevõtjad ise.

204 Komisjon vaidleb nendele argumentidele vastu.

Üldkohtu hinnang

205 Suuniste punkt 13 sätestab:

„Trahvi põhisumma kindlaksmääramisel võetakse aluseks [ettevõtja müüdud] nende kaupade või teenuste väärtus, millega on rikkumine otseselt või kaudselt EMP asjaomasel territooriumil seotud. Üldiselt vaatleb komisjon ettevõtja müüki viimasel rikkumises osalemise täisaastal […]". [Tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus.]

206 Suuniste punkt 18 kehtestab:

„Kui rikkumine hõlmab laiemat territooriumi kui Euroopa Majanduspiirkond („EMP") (näiteks ülemaailmsete kartellide korral), ei pruugi ettevõtjate asjaomaste kaupade või teenuste müüginumbrid EMP-s kajastada adekvaatselt iga ettevõtja osakaalu rikkumises. See võib ette tulla eeskätt ülemaailmsete turu jagamise kokkulepete korral.

Sellises olukorras võib komisjon selleks, et üheaegselt oleks näha nii rikkumises osalevate ettevõtjate poolt EMP-s teostatud asjaomaste müükide summa ja iga ettevõtja osakaal rikkumises, välja arvutada rikkumise raames asjaomasel territooriumil (laiem kui EMP) müüdud kaupade või osutatud teenuste koguväärtuse, teha kindlaks iga rikkumises osaleva ettevõtja müügiosa ning kohaldada nimetatud müügiosa samade ettevõtjate poolt EMP-s teostatud müükide summa suhtes. Tulemust arvestatakse müügiväärtusena trahvi põhisumma kindlaksmääramisel".

207 Hagejad ei vaidlusta seda, et laadimisvoolikute turg on ülemaailmne.

208 Järelikult tuleb uurida käesolevas asjas kohaldatava suuniste punkti 18 sisu.

209 Tuleb tõdeda, et suuniste punktis 18 – mitte rohkem kui suuniste punktis 13 – ei eristata EMP-s „kätte toimetatud" või „arveldatud" müüki, vaid selles viidatakse üksnes „müügile" EMP-s.

210 Sellest tuleneb, et suunistega, mis ei kohusta ka arvesse võtma EMP-sse kätte toimetatud müüki, ei ole vastuolus see, et iga ettevõtja EMP müügiväärtuse väljaarvutamiseks lähtub komisjon müügist, mille eest esitati arve EMP-sse.

211 Selleks et tuvastada müük, mille eest esitati arve EMP-sse, peab aga see kriteerium näitama tegelikku olukorda turul, st see peab olema kõige sobivam määratlemaks kartelli tagajärgi konkurentsile EMP-s.

212 Kuid hagejad ei vaidle vastu sellele, et kuigi laadimisvoolikute süsteemidest enamuse sihtkoht on väljaspool Euroopat asuvates piirkondades, asuvad mõned maailma peamised seadistajad erinevates liidu/EMP riikides (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 59). Seetõttu näib laadimisvoolikute kartelli mõju konkurentsile EMP-s olevat õigesti kajastatud, kui võtta arvesse müük, mille eest esitati arve EMP-sse, ning tagasi tuleb lükata hagejate argumendid, mille kohaselt saab kartelli mõju EMP-s hinnata ainult EMP-sse kätte toimetatud müügi alusel.

213 Samas ei ole tähtsust sellel, et koondumisteatises eelistas komisjon arvessevõetava käibe kindlaksmääramise seisukohast kättetoimetamise kohta, kuna koondumisega turule põhjustatud tagajärgedele antavat hinnangut ei saa nimelt võrrelda ettevõtjale EÜ artikli 81 rikkumise eest määratava trahvisumma kindlaksmääramisega, kuigi turuväärtuse kindlaksmääramine toimub sama moodi nii koondumisteatise kui suuniste kohaselt.

214 Lisaks asjaolu, et komisjon seab endale ise konkurentsiõiguse valdkonnas piire, ei tähenda, et ta ei võiks seada samal viisil piire mõnes muus valdkonnas, ega ka seda, et *ipso facto* on selles valdkonnas seatud samasugune piiri.

215 Pealegi asjaolu, et vaidlustatud otsuses tuvastatu kohaselt müük asendamise eesmärgil lõppklientidele – kes küll suurel määral asuvad väljaspool EMP-d –moodustas laadimisvoolikute ülemaailmsel turul suurema osa kui uute toodete müük (vaidlustatud otsuse põhjendus 55), ei ole vastuolus komisjoni hinnanguga, et käesolevas asjas on koht, kus asub üksus, kellele müügi eest arve saadeti, kõige sobivam kriteerium hindamaks, kas müük toimus EMP-s (vaidlustatud otsuse põhjenduse 427), mis tähendab, et komisjon võttis arvesse ainult müüki, mille eest saadeti arve EMP-s asuvatele klientidele, olenemata lõppkasutajate asukohast.

216 Seetõttu tuleb uurida, kas eespool esitatud kaalutlusi arvestades kasutas komisjon andmeid, mida ettevõtjad olid esitanud müügi kohta, st andmeid seoses arveldatud müügiga, viisil, mis oli ettevõtjatele ootamatu ja millega rikuti nende õiguspärast ootust.

217 Olgu meenutatud, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale laieneb õigus nõuda õiguspärase ootuse kaitset igale eraõiguslikule isikule, kes on olukorras, kus ühenduse haldusasutuse antud täpsete tagatiste tõttu on tal tekkinud põhjendatud ootus (Euroopa Kohtu 15. juuli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-37/02 ja C-38/02: Di Lenardo ja Dilexport, EKL 2004, lk I-6911, punkt 70, ja Üldkohtu 17. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas T-203/96: Embassy Limousines & amp; Services *vs.* parlament, EKL 1998, lk II-4239, punkt 74). Sellisteks tagatisteks on täpne, tingimusteta ja vastastikku kooskõlas olev teave, mis olenemata selle edastamise vormist on pärit volitatud ja usaldusväärsest allikast (vt selle kohta Euroopa Kohtu 25. mai 2000. aasta otsus kohtuasjas C-82/98 P: Kögler *vs.* Euroopa Kohus, EKL 2000, lk I-3855, punkt 33). Keegi ei saa aga tugineda selle põhimõtte rikkumisele, kui puuduvad haldusasutuse poolt antud täpsed tagatised (Euroopa Kohtu 24. novembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-506/03: Saksamaa *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 58, ja 22. juuni 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-182/03 ja C-217/03: Belgia ja Forum 187 *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-5479, punkt 147). Lisaks saab õiguspärane ootus tekkida vaid juhul, kui tagatised on antud kooskõlas kohaldatavate õigusnormidega (Üldkohtu 30. juuni 2005. aasta otsus kohtuasjas T-347/03: Branco *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-2555, punkt 102; 23. veebruari 2006. aasta

otsus kohtuasjas T-282/02: Cementbouw Handel & Industrie *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-319, punkt 77, ning 19. novembri 2009. aasta otsus kohtuasjas T-334/07: Denka International *vs.* komisjon, EKL 2009, lk II-4205, punkt 132).

218 Tuleb asuda seisukohale, et käesolevas asjas ei andnud komisjon hagejatele selle kohtupraktika tähenduses mingit tagatist, et andmeid, mille nad esitasid kõigepealt omal vabal tahtel ja seejärel komisjoni nõudel müügi kohta, mille eest esitati arve EMP-sse, ei võeta neile määratava trahvi arvutamisel arvesse.

219 Hagejad ei saa seetõttu tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte mis tahes rikkumisele seoses sellega, et arvesse võeti teavet, mille nad esitasid komisjonile neile määratud trahvi arvutamiseks omal algatusel müügi kohta, mille eest esitati arve EMP-sse.

220 Järelikult tuleb seitsmes väide tagasi lükata.

Kaheksas väide, mille kohaselt on ülempiiri 10% käibest arvutamisel rikutud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2, isikliku vastutuse põhimõtet ja põhjendamiskohustust

Poolte argumendid

221 Esiteks väidavad hagejad, et Parker ITR-ile määratava trahvi ülempiiri 10% väljaarvutamiseks oleks komisjon pidanud arvesse võtma Parker ITR-i käivet, mitte Parker-Hannifini konsolideeritud käivet, ning et sellega rikkus komisjon määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2. Nimelt tuleneb nende hinnangul kohtupraktikast, et juhul, kui kaks õigussubjekti moodustasid rikkumise ajal ühe ettevõtja, kuid komisjoni otsuse vastuvõtmise ajal nad enam sellesse ettevõtjasse ei kuulu, tuleb piirmäär 10% arvutada nende eraldi käivete alusel. Sama põhjenduskäiku oleks tulnud analoogia alusel kohaldada käesolevas asjas, kuna Saiag ja ITR, kes olid rikkumise perioodist enamuse jooksul rikkumise esemeks oleva vara omanikud, moodustasid Parker-Hannifinist sõltumatu ettevõtja.

222 Hagejad väidavad, et mis tahes teistsugune tõlgendus oleks vastuolus õiguskindluse põhimõttega ja viiks ebaproportsionaalse tulemuseni.

223 Teiseks leiavad hagejad, et vaidlustatud otsus rikub nii ka isikliku vastutuse põhimõtet, kuna 1. aprillist 1986 kuni 31. jaanuarini 2002 kuulus Parker ITR-i laadimisvoolikutega seotud vara erinevatele ettevõtjatele.

224 Kolmandaks on hagejad seisukohal, et komisjon ei ole vastanud nende poolt haldusmenetluses esitatud argumentatsioonile määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 tõlgendamise kohta. Nende sõnul on vaidlustatud otsuses ainult märgitud, et trahvina kehtestatud kohandatud põhisummad ei ületa piirmäära 10%, mis ei võimalda aga mõista põhjenduskäiku, miks otsustas komisjon arvutada 10% piirmäära Parker-Hannifini käibe alusel trahvi selle osa suhtes, mille tasumise eest vastutas ainult Parker ITR.

225 Komisjon vaidleb nendele argumentidele vastu.

Üldkohtu hinnang

226 Olgu meenutatud, et esiteks tuleb nõustuda esimese väitega ning seetõttu kestab Parker ITR-ile süüks pandav rikkumise periood 1. jaanuarist 2002 kuni 2. maini 2007 ning teiseks tuleb kolmas väide tagasi lükata, mis viib Üldkohtu järeldusele, et kogu rikkumise perioodil, välja arvatud ajavahemik 1. jaanuarist 2002 kuni 31. jaanuarini 2002, oli Parker ITR Parker-Hannifini 100% tütarettevõtja, millele Parker-Hannifin avaldas otsustavat mõju.

227 Lisaks saab väljakujunenud kohtupraktika kohaselt piirmäära 10% kehtestamise eesmärgi saavutada ainult juhul, kui seda piirmäära kohaldatakse kõigepealt trahvi määrava otsuse iga adressaadi suhtes eraldi. Ainult juhul, kui seejärel selgub, et veel ajal, mil see otsus vastu võetakse, moodustavad mitu adressaati „ettevõtja" karistatud rikkumise eest vastutava majandusüksuse tähenduses, võib piirmäära arvutada selle ettevõtja kogukäibe alusel, st kõiki selle koostisosi arvestades (eespool punktis 125 viidatud kohtuotsus Tokai Carbon jt *vs.* komisjon, punkt 390).

228 Kuna esimese väitega nõustuti, on kaheksas väide tulemusetu osas, mis puudutab rikkumise perioodi enne 1. jaanuari 2002, mil rikkumise pani toime ITR. Pealegi ei ole see ka põhjendatud rikkumise perioodi osas pärast 1. jaanuari 2002, kuna kogu sellel perioodil, välja arvatud üks kuu, moodustasid Parker ITR ja Parker-Hannifin karistatud rikkumise eest vastutava majandusüksuse. Seetõttu võis trahvi ülemmäära arvutada selle ettevõtja kogukäibe alusel, st kõigi selle moodustavate käivete alusel.

229 Kuna esimese väitega nõustuti, ei ole ka vaja uurida muid argumente seoses isikliku vastutuse ja proportsionaalsuse põhimõtte või põhjendamiskohustuse rikkumisega küsimuses, milline mõju oli sellel, et vaidlustatud otsuses võeti arvesse perioodi enne 1. jaanuari 2002.

230 Järelikult tuleb kaheksas väide tagasi lükata.

Üheksas väide, mis puudutab õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte ja põhjendamiskohustuse rikkumist, kuna komisjon keeldus trahvi vähendamast koostöö eest

Vaidlustatud otsus

231 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 489–493 nähtub sisuliselt, et Parker ITR esitas komisjonile leebusprogrammi raames dokumente, mille osas komisjon leidis esiteks, et neil on perioodi 1986–2007 suhtes väike lisaväärtus ja teiseks, et need sisaldasid tõesti andmeid, mis lubasid tuvastada kartelli olemasolu 1972. aastast kuni 1980-ndate aastate alguseni. Komisjon asus aga seisukohale, et see periood tuleb aegunuks lugeda. Ta järeldas sellest, et hagejate trahvi ei tule vähendada.

Poolte argumendid

232 Hagejad väidavad, et nad kogusid kokku ja seejärel esitasid oma trahvide määramata jätmise või nende vähendamise taotluses olulisi faktilisi asjaolusid näitavaid tõendeid [*konfidentsiaalne*], millest komisjon ei olnud varem teadlik ja mis olid [*konfidentsiaalne*] rikkumisega otseselt seotud. Hagejate sõnul asus komisjon seisukohale, et nendel tõenditel, mis puudutasid perioodi [*konfidentsiaalne*], ei olnud mingit lisaväärtust, kuna [*konfidentsiaalne*]. Ent niisugune analüüs on vastuolus [*konfidentsiaalne*]. Lisaks ei esitanud komisjon ühtegi argumenti, mis seletaks, miks [*konfidentsiaalne*].

233 Hagejad leiavad ka, et kui komisjon oleks asunud seisukohale, et hagejate esitatud tõenditel on oluline lisaväärtus, ei oleks saanud nende tõendite alusel Parker ITR-i pidada vastutavaks [*konfidentsiaalne*] kartelli eest ning see osaline kaitse oleks lisandunud trahvi vähendamisele koostöö eest leebusprogrammi raames vastavalt koostööteatise punkti 26 viimasele lõigule.

234 Lõpuks vaidlevad hagejad vastu sellele, et nad varjasid kartelli pärast seda, kui nad sellest teada said.

235 Komisjon vaidleb nendele argumentidele vastu.

Üldkohtu hinnang

236 Koostööteatise punkt 26 sätestab:

„Komisjon määrab haldusmenetluse lõpus vastuvõetavas lõplikus otsuses kindlaks, mil määral ettevõtjale määratud trahvi võrreldes algse trahviga vähendatakse. Seda tehakse järgmiselt:

— esimene ettevõtja, kes annab olulist lisaväärtust: trahvi vähendatakse 30–50%,

— teine ettevõtja, kes annab olulist lisaväärtust: trahvi vähendatakse 20–30%,

— järgmised ettevõtjad, kes annavad olulist lisaväärtust: trahvi vähendatakse kuni 20%.

Kõigis nimetatud rühmades trahvi vähendamise määra kindlaksmääramisel võtab komisjon arvesse punktis 24 sätestatud tingimustele vastavate tõendite esitamise aega ja nende lisaväärtust.

Kui trahvi vähendamise taotleja esitab esimesena punkti 25 tähenduses veenvaid tõendeid, mida komisjon kasutab rikkumise raskusastet suurendavate või rikkumise kestust pikendavate lisaasjaolude tuvastamisel, ei võeta neid lisaasjaolusid tõendeid esitanud ettevõtjale trahvi määramisel arvesse.”

237 Koostööteatise punktis 36 täpsustatakse järgmist:

„Komisjon ei võta seisukohta küsimuses, kas tingimuslikku kaitset trahvide eest anda või mitte, kui tuleb ilmsiks, et taotlus käsitleb rikkumisi, mille suhtes kohaldatakse määruse 1/2003 artikli 25 lõike 1 punktis b sätestatud viieaastast aegumistähtaega karistuse määramisel, kuna sellised taotlused oleksid alusetud”.

238 Käesolevas asjas puudutavad tõendid, mille alusel oleks hagejate hinnangul tulnud nende trahvi koostööteatise alusel vähendada, ajavahemikku [*konfidentsiaalne*].

239 Isegi kui eeldada, et need tõendid on olulised, puudatavad need perioodi [*konfidentsiaalne*].

240 Nagu märgib õigesti komisjon, oleks seda rikkumise perioodi tulnud pidada aegunuks isegi juhul, kui oleks saanud eeldada, et nimetatud tõendite abil sai selle piisavalt tuvastada.

241 Komisjon märgib ka vaidlustatud otsuse põhjenduses 491, et perioodi kohta [*konfidentsiaalne*] esitatud tõendid on rikkumise tuvastamiseks liiga puudulikud.

242 Kuna komisjon on seisukohal, et tal ei ole salajase koostöö kohta ühtegi tõendit, millest piisaks rikkumise tuvastamiseks perioodil [*konfidentsiaalne*], peaks ta sellest järeldama, et ajavahemik, mida puudutavad hagejate esitatud tõendid [*konfidentsiaalne*] ja komisjon keeldus õigesti vähendamast hagejate trahvi, arvestades, et neil tõenditel puudub lisaväärtus.

243 Lisaks tuleb märkida, et vaidlustatud otsuses on selles küsimuses üksikasjalik põhjendus esitatud põhjendustes 489–493.

244 Seega tuleb üheksas väide tervikuna tagasi lükata.

245 Arvestades kõik eespool esitatud kaalutlusi tuleb vaidlustatud otsuse artikkel 1 tühistada osas, milles tuvastatakse, et Parker ITR osales rikkumises perioodil enne 1. jaanuari 2002. Seetõttu tuleb tühistada hagejaid puudutavas osas ka vaidlustatud otsuse artikkel 2.

Nõue, et Üldkohus teostaks oma täielikku pädevust ja langetaks trahvi lõppsumma kindlaksmääramiseks vaidlustatud otsust muutva kohtuotsuse

246 Tuleb meenutada, et vastavalt ELTL artiklile 261 võivad ELT lepingu alusel Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu poolt ühiselt vastuvõetud määrused anda Euroopa Kohtule täieliku pädevuse selliste määrustega ette nähtud karistuste määramisel. Selline pädevus on liidu kohtule antud määruse nr 1/2003 artikliga 31. Nimetatud kohtul on seega lisaks karistuse õiguspärasuse kontrollimisele õigus asendada komisjoni hinnang enda omaga ja järelikult määratud trahv või karistusmakse tühistada, seda vähendada või suurendada. Sellest tuleneb, et liidu kohtul on õigus teostada oma täielikku pädevust, kui tal on palutud anda hinnang trahvisumma küsimuses, ja et seda pädevust võib kasutada nii selle summa vähendamiseks kui ka suurendamiseks (vt Euroopa Kohtu 8. veebruari 2007. aasta otsus C-3/06 P: Groupe Danone *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-1331, punktid 60–62 ja seal viidatud kohtupraktika).

247 Lisaks on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 3 sätestatud, et trahvisumma määramisel võetakse arvesse nii rikkumise raskust kui ka kestust.

248 Euroopa Kohus on otsustanud, et trahvisummade kindlaksmääramisel tuleb arvesse võtta rikkumiste kestust ja kõiki muid tegureid, mis võivad mõjutada rikkumiste raskuse hinnangut, nagu iga ettevõtja käitumine, nende roll kooskõlastatud tegevuse sisseseadmisel, tegevusest saada võidav kasu, ettevõtjate suurus ja asjassepuutuvate kaupade väärtus ning oht, mida seda liiki rikkumised Euroopa Ühendusele kujutavad (vt Euroopa Kohtu 8. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-386/10 P: Chalkor *vs.* komisjon, EKL 2011, lk I-13085, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).

249 Euroopa Kohus on ka märkinud, et samuti tuleb arvesse võtta objektiivseid elemente, nagu konkurentsivastaste tegude sisu ja kestus, nende arv ja intensiivsus, mõjutatud turu ulatus ning majanduspoliitika kahjustatus. Analüüsis tuleb samuti arvestada vastutavate ettevõtjate suhtelist olulisust ja turuosa ning rikkumise võimalikku kordumist (eespool punktis 248 viidatud kohtuotsus Chalkor *vs.* komisjon, punkt 57).

250 Selle kohta tuleb meenutada, et trahvi kindlaksmääramine Üldkohtu poolt tema täieliku pädevuse teostamisel ei ole oma olemuselt täpne aritmeetiline tehe. Üldkohus ei ole seotud ka komisjoni arvutustega, vaid ta peab kõiki kohtuasja asjaolusid arvesse võttes ise hinnangu andma (Üldkohtu 14. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas T-156/94: Aristrain *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 43).

251 Arvestades hinnangut, mille Üldkohus andis esiteks esimese väite esimese osa ning teiseks viienda ja kuuenda väite raames, ning samuti selle hinnangu andmisel tuvastatud rikkumisi (vt eespool punktid 130, 140 ja 146), peab Üldkohus käesolevas asjas kohaseks teostada oma täielikku pädevust, mis on talle antud määruse nr 1/2003 artikliga 31 ja asendada hagejatele määratava trahvi summa osas komisjoni hinnang enda omaga.

252 Olgu märgitud, et käesolevas asjas oli kartell kindlalt raskeloomuline, arvestades asjaolu, et rikkumine, millest hagejad täielikult osa võtsid, seisnes hangete jaotamises, hindade kindlaksmääramises, kvootide kindlaksmääramises, müügitingimuste kindlaksmääramises, geograafilise turu jagamises ning hindade, müügimahtude ja enampakkumiste kohta tundliku teabe vahetamises. Lisaks on tegemist ülemaailmse kartelliga.

253 Kuid rikkumise kestuseks, arvestades asjaolu, et esimese väitega nõustuti, tuleb Parker ITR-i puhul pidada 5 ja pool aastat 19 aasta asemel, kuna teda ei saa pidada vastutavaks 1986. aastast kuni 2001. aasta detsembrini ITR-i ja Saiagi ning nende õiguseellaste poolt toime pandud rikkumiste eest.

254 Sellest tuleneb, et hagejad ei vastuta ka eestvedaja rolli eest, mis oli ITR-il aastatel 1999–2001.

255 Arvestades eespool esitatud kaalutlusi ja võttes muu hulgas arvesse varem tuvastatud õigusvastasuste kumulatiivset mõju, leiab Üldkohus, et kõiki kohtuasja asjaolusid on õiglaselt hinnatud, kui kehtestada Parker ITR-ile määratud trahvi lõppsummaks 6 400 000 eurot. Nimelt võimaldab sellise summaga trahv tõhusalt lõpetada hagejate õigusvastase tegevuse, jäädes proportsionaalseks rikkumise raskusega ning omades piisavalt hoiatavat mõju.

256 Lisaks tuleb arvestada asjaoluga, et Parker-Hannifin omandas 31. jaanuaril 2002 kõik ITR Rubberi aktsiad ja et trahvisumma, mille tasumise eest tuleb emaettevõtja solidaarselt vastutavaks tunnistada, peab olema kindlaks määratud perioodi alusel, mis kestab sellest kuupäevast 2. maini 2007.

257 Arvestades kõike eeltoodut tuleb esiteks tühistada vaidlustatud otsuse artikli 1 punkt i osas, milles tuvastatakse, et Parker ITR osales rikkumises perioodil enne jaanuari 2002, teiseks määrata Parker ITR-i trahviks 6 400 000 eurot ja summaks, mille tasumise eest on Parker-Hannifin solidaarselt vastutav, 6 300 000 eurot, kuna Parker-Hannifini solidaarvastutust ei ole tuvastatud ajavahemiku suhtes 1. jaanuarist kuni 31. jaanuarini 2002, ning kolmandaks jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.

Kohtukulud

258 Kodukorra artikli 87 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Sama sätte lõike 3 esimese lõigu kohaselt võib Üldkohus juhul, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks, otsustada kulude jaotuse.

259 Käesolevas asjas tuleb meenutada, et hagejad nõusid trahvi olulist vähendamist ja see nõue ka rahuldati. Komisjon kannab seega ise oma kohtukulud ja temalt mõistetakse välja ka hagejate kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (esimene koda)

otsustab:

1. **Tühistada komisjoni 28. jaanuari 2009. aasta otsuse K(2009) 428 lõplik, [EÜ] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (juhtum COMP/39406 – Laadimisvoolikud) artikli 1 punkt i osas, milles Euroopa Komisjon tuvastab, et Parker ITR Srl osales rikkumises perioodil enne 1. jaanuari 2002.**

2. **Tühistada otsuse K(2009) 428 lõplik artikli 2 punkt e.**

3. **Määrata Parker ITR-i trahviks 6 400 000 eurot ja summaks, mille tasumise eest on Parker-Hannifin Corp. solidaarselt vastutav, 6 300 000 eurot.**

4. **Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.**

5. **Jätta komisjoni kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Parker ITR ja Parker-Hannifini kohtukulud.**

Azizi Prek Frimodt Nielsen

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 17. mail 2013 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse aluseks olevad asjaolud 1

Nafta ja gaasi laadimisvoolikute tegevussektor 1

Hagejad 3

Haldusmenetlus 4

Vaidlustatud otsus 4

Menetlus ja poolte nõuded 6

Õiguslik käsitlus 6

Tühistamisnõuded 6

Esimene väide, et Parker ITR-ile omistati rikkumise eest vääralt vastutus perioodil enne 1. jaanuari 2002 7

Vaidlustatud otsus 7

Poolte argumendid 7

Üldkohtu hinnang 10

Neljas väide, et Parker ITR-ile määrati vääralt trahv perioodi eest enne 11. juunit 1999 15

Vaidlustatud otsus 15

Poolte argumendid 16

Üldkohtu hinnang 16

Viies väide, mille kohaselt trahvi suurendati vääralt asjaolu tõttu, et Parker ITR-il oli eestvedaja roll 16

Vaidlustatud otsus 16

Poolte argumendid 16

Üldkohtu hinnang 16

Kuues väide, mis puudutab isikliku vastutuse põhimõtte ja põhjendamiskohustuse rikkumist seoses Parker-Hannifinile määratud trahvi suurendamisega Parker ITR-i eestvedajaks tunnistamise tõttu 17

Poolte argumendid 17

Üldkohtu hinnang 17

Teine väide, mis puudutab hagejatele vääralt vastutuse omistamist rikkumise eest, mis oli seotud „Oil & Gas” üksuse direktori P. õigusvastase tegevusega 17

Vaidlustatud otsus 17

Poolte argumendid 17

Üldkohtu hinnang 18

Kolmas väide, mille kohaselt peeti Parker-Hannifini vääralt Parker ITR-iga rikkumise eest solidaarselt vastutavaks 19

Vaidlustatud otsus 19

Poolte argumendid 19

Üldkohtu hinnang 20

Seitsmes väide, mis puudutab õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumist, kuna trahvi määramisel müügiväärtuse väljaarvutamiseks kohaldati väära meetodit 22

Vaidlustatud otsus 22

Poolte argumendid 22

Üldkohtu hinnang 23

Kaheksas väide, mille kohaselt on ülempiiri 10% käibest arvutamisel rikutud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2, isikliku vastutuse põhimõtet ja põhjendamiskohustust 25

Poolte argumendid 25

Üldkohtu hinnang 25

Üheksas väide, mis puudutab õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte ja põhjendamiskohustuse rikkumist, kuna komisjon keeldus trahvi vähendamast koostöö eest 26

Vaidlustatud otsus 26

Poolte argumendid 26

Üldkohtu hinnang 27

Nõue, et Üldkohus teostaks oma täielikku pädevust ja langetaks trahvi lõppsumma kindlaksmääramiseks vaidlustatud otsust muutva kohtuotsuse 28

Kohtukulud 29